

BÖRZSÖNYVIDÉKI GOMBANEVEK (Adattár, 2021)

ifj. SÁNTA Tibor

Gelence, Hajdú u. 736., Székelyföld
gelence@sic.hu

A Börzsöny-hegység falvaiban 2007 és 2012 között gyűjtöttem népi ismereteket a gombákról. A Duna-kanyar, az Ipoly és Nagyoroszi-Rétság-Szendehely-Verőce közötti térségben harminc településen százhetvenkilenc személyt kerestem fel. Nagyrészt magyarokkal találkoztam, mellettük magát németnek (sváb), szlováknak (tót) vagy romának (cigány) valló személyektől is gyűjthettem.

Az adattár a gombaneveket mutatja be, ahol indokoltabb, érdekesebb ott idézek az elhangzottakból. A többi ismeretet és a fényképeket a jövőben szeretném közölni (Népi gombaismeret a Börzsönyvidéken. Kézirat, 2013). A fajok felidézéséhez a *Népi gombanevek Felső-Háromszékről* c. gyűjtésem közlésekor (Moeszia: 9-10, 2018) említett rajzokat, fényképeket használtam. A gombákkal kapcsolatos tudás felelevenítése ZSIGMOND Győző etnomikológiai kérdőívével történt a *Gomba és hagyomány* c. könyvéből (2009, 102. old.). Az irodalmi magyar nevek és a latin nevek a Mikológiai Közleményekben (54: 1-2, 2015/2017) megjelent *Latin-magyar/magyar-latin gombanévjegyzék* szerint szerepelnek, melyet ALBERT László, BRATEK Zoltán, DIMA Bálint, JAKUCS Erzsébet, JANCÓS Gábor, PAPP Viktor, SILLER Irén, TÓTH Annamária és VASAS Gizella állítottak össze. A magyar nemzetségnevek Ewald GERHARDT, VASAS Gizella és LOCSMÁNDI Csaba *Gombászok kézikönyve* (2017) nyomán vannak feltüntetve.

CSIPERKÉK

Mezei-, erdei-, erdőszéli-, nagyspórás-, karbolszagú csiperke stb. (*Agaricus campestris*, *A. sylvaticus*, *A. arvensis*, *A. crocodilinus*, *A. xanthodermus*): *pecsérke*, *pecsérka*, *pecsiérka*, *pecsiérke*, *pecsértke*, *picsérke*, *pecsérkegomba*, *réti-*, *erdőszéli-*, *sárguló pecsérke*, *csiperke*, *rendes csiperke*, *pirosaljú-*, *fehéraljú-*, *sárguló csiperke*, *sampion*, *sampinyon*, *sampipi*, *fehér-*, *sárga-*, *nyári-*, *ősz-*, *húgyos sampion*, *veresbélű*, *vörösbélű gomba*, *csibegomba*, *nyúltérgye*, *nyútérgye*, *pincegomba*, *kéngomba*, *harmatgomba*.

A *pecsérke* név tűnik a leggyakoribbnak. *Pecsérke*. A *csiperke* elnevezés később jött be, a *sampion* is (KL-Kem). *Pecsérke*, *sampion*. *Csiperkét nem mondanak* (KE-Per). *Pecsérke*, az idősebbek így mondják, *csiperkét nem mondanak*. *Sampion*, a fiatalabbak mondják (PJ-Tol). A többség *sampiont* mond, kevesebben nevezik *csiperkének* (PI-Drég). *Sampion*, régebben inkább *pecsérke* volt (ME-Szob). A régi *pecsérkének* mondták, most inkább *sampion* (BE-Per). Érdekes hogy helyenként a *csiperke* névvel más fajokat neveznek meg, így a szegfűgombát vagy épp a rókagombát: *van aki csiperkének mondja Honton a szegfűgombát és néha a rókát is* (NI-Hont). *Sampiongomba*, *pecsérke*. Nem ez a *csiperke*, hanem a szegfű (VA-Hont). A *csiperke* nevet a szegfűgombára is mondták, merthogy apró, kicsike mint a köröm (KE-Ver). A *csiperke* apró (vagyis a szegfűgomba), a *veresbélű* (a *csiperke*) az nagy (OJ-Let). Egyre jobban terjed a *sampion*, *sampinyon* használata, mintha kezdené kiszorítani a másik két nevet: *sampion*, az idősebbek *pecsérkét* mondanak. Minden *csiperkét* *sampionnak* hívnak. Az árusított gomba neve eltüntette a népi nevet (GyL-Vmik). A fehér lemezes fajt (? tarlógomba) és a sárguló *csiperkét* mérgezőnek tartják: *A fehéraljú nem jó, az besárgul, ha az ember eltöri* (GJ-Per). Nagyhideghegyen sok volt gyerekkoromban. Illata és sárgulása alapján különböztetik meg. Sokan megeszik a sárgulót is, de jól átsütik (FidS). Szobon főleg a mezei-, a szekszárdi-, a nagyspórás- és a ligeti *csiperke* fordul elő. Ezeket gyűjtik és fogyasztják,

valamint a sárguló csiperkét, mely előfordul a szobi Rózsás-hegyen, s a helybeliek ezt is fogyasztják (KJ-Szob). Valószínű, hogy a tarlógombát (is) nevezik *fehéraljú csiperkének*.

pecsérke, csiperke és sampion

pecsérke, pecsérkegomba, réti- és erdőszéli pecsérke.—GGy-Bern; *Sampion, pecsérka.*—VL-Kem; *Pecsérke és csiperke, sampion.*—SZI-Nóg; *Pecsiérka.*—KJ-Kós; *Sampion, sampinyon, sampipi. Réti-, erdei-, erdőszéli- és apró sampion.*—RJ-Nmar; *Sampion. Nyári- és őszi sampion.*—SS-Magy; *Sampion. Édesapám is így mondta, 3 félé van: erdei, mezei, sárguló.*—VA-Kir; *Sampion, csiperke.*—SM-Nóg; *Sampion.*—HE-Szen, PE-Ver, SZE-Berk, EI-Mnosz, GA-Berk, RR-Nmar stb.; *Pecsérke, csiperke.*—PJ-Dré; *Sampion, pecsérke, csiperke. Fehér sampion. Sárga sampion, ez sárgás kalapú.*—HM-Ver; Csak *sampion.*—KM-Kpusz; *Sampion, pecsiérka.*—SE és SM-Kós; *Sampion. Sampipi, édesapám is így mondta, a Luis d' Funes film után.*—FÁ-Rét; *Sampion, sampipi.*—MJ-Let; *Sampion, sampipi, csiperke, pecsérke.*—FidS-Per; stb.

veresbélű, vörösbélű, pirosaljú csiperke

Veresbélű. A belseje rózsaszín, nagy mint a tenyerem.—OJ-Let; *Csiperke, erdei csiperke, mezei csiperke, veresbélű.*—HJ-Itölgy; *Sampion, vörösbélű gomba. Legelterjedtebb Ipolytölgyesen. Anyáink vörösbélűnek nevezték. Az aprók, a gyengék a jók, ami még nincs szétnyílván.*—OJ-Itöl; *Sampion, csiperke, pirosaljú csiperke.*—HL-Let.

nyúltérgye, nyútérgye

Pecsérke, sampion, csiperke. Nyúltérgye, piros az alja, bordás, fehér a teteje, szereti a trágyás helyet. Ahol a juhok elmentek hű de sok nyúltérgye van! Szép rózsaszínes az alja.—GyM-Kem; *Nyúltérgye.* Gömbölyű, szürke az alja, terem a legelőkön.—TI-Hont; *Nyúltérgye, a kalapja hosszúkás, nem gömbölyű. Hasonlít a nyúl térdéhez. Az őzlábgombát is hívják nyúltérgyének.*—GGy-Bern. Valóban, a *nyúltérgye* nevet olykor az őzlábgombára is mondják. Egy esetben a piruló galócát is így nevezték meg. Az Ipoly mentén él ez a név, Bernecebarátiban, Kemencén, Honton hallottam.

Egy esetben elhangzott nevek: *pincegomba*, amit termelnek a pincében. A *sampionnak* nincs íze, csak leve van...—LE-Ver; *Húgyos sampion*, sárgás a teteje. Van aki megeszi. Kellemetlen hűgyszagú. A *rendes csiperke* az *fehér*, az a *rendes sampion*.—RI-Magy; *Sárguló pecsérke, kéngomba.* Hasmenést lehet kapni tőle.—PF-Tol; *Harmatgomba. Sampion, pecsérke.*—FJ-Nor.

FEHÉR TARLÓGOMBA (Leucoagaricus leucothites): fehéraljú, fehéraljú csiperke, szilvafagomba

Van egy gomba, ugyanolyan mint a csiperke, csak fehéraljú. Úgy nevezik a kőspallagiak hogy a *fehéraljú, fehéraljú csiperke*. Leszedik, megeszik de előbb forrázzák.—ZF-Zeb; *Szilvafagomba, a tarlógomba neve. Szedik az emberek, kint a gyümölcsösben.*—VL-Rét.

FÜLŐKÉK

Árvégű fülőke (Gymnopus fusipes): árvégű fülőke, nyári tőkegomba

Árvégű fülőke. Fogyasztom.—KJ-Kós; *Szedték a szüleim az árvégű fülőkét is, vegyesen más gombákkal együtt fogyasztották.*—BV-Nmar; *Nyári tőkegomba* az *árvégű fülőke* neve. Sütvé, pörköltnek készítik meg.—VJ-Diós.

Téli fülőke (Flammulina velutipes): fülőke, téli fülőke, fűzfagomba, zsíros téli fülőke, zsírosgomba, késői-, utolsó-, téli mihályka, tőkegomba, taknyosgomba, akácgomba, rossz tőke, téli svamm, mirelitgomba

Téli fülőke. Szenteste gombalevest főznek belőle.—GyL-Vmik; *Téli fülőke*, nagyon jó levesnek, mint a szegfűgomba, s pörköltnek. A laskagomba és a téli fülőke *mirelitgombák*—VA-Kir; A Dunamezőbe van a *téli fülőke*.—SZL-Kmar; A *téli fülőkét* csak én szedem. Szeretem. Halszagú, kimondottan utazom rá.—FJ-Nor; *Téli fülőke*, kevesen szedik, 4-5 éve szedem én is. Nincs hagyománya, még 2-3 ember fogyasztja a faluban.—FidS-Per; *Téli fülőke*, 30 éves fügebokron sok volt. Fűzfákon is sok van. A téli inségben ez is jó.—KJ-Nmar; *Téli fülőke.* Tolmácson fűzfásor van Diósjenő felé, ott sok van, szedik.—DinJ-Tol; *Téli fülőke.*—KJ-Kós, RJ-Nmar, TJ-Nmar, MM-Kir, GA-Berk, Himl-Zeb, GM-Kpusz... A *fülőke* szilvafán, diófán, bükkfán, kőrisfán terem, februárban, ahogy a hó elmegy.—RJ-Nmar; *Fülőke.* Édesapám is így nevezte. Csak ő és Láng Sanyi szedte régebben. Ma már sokan szedik.—CsL-Ver; *Fűzfagomba, téli svamm.* Hagyománya van, savanyítjuk. Nagyapám is, apám is szedte, pörköltnek, levesnek, savanyú gombának. Főkéja, egymagában kenyérrel ettük.—HI-Kmar; *Fűzfagomba.* Gombalakú a teteje, csoportosan, hóolvadáskor van.—CsJ-Kmar; *Fűzfagombának* nevezik.—KJ-Szen; *Téli fülőke, fűzfagomba.* Ecetes tejbe kiáztatják az íze miatt.—MI-Ver; A *fűzfagomba* elsősorban a sárga gévagomba neve a vidéken.

Egy alkalommal elhangzott nevek: *fülőke, taknyosgomba, finom pörköltnek.*—NF-Idam; *Zsírosgomba, tőkegomba.* Finom. Elkészítjük mint a ruszlit (halas étel, borssal, hagymával, ecettel). Olyan íze van mint a hálnak.—PF-Tol; *Zsíros téli*

fülőke. Levesnek, pörköltnek.–PJ-Tol; *Akácgomba*.–BB-Hont; *Utolsó mihályka, késői mihályka, téli mihályka*. A mihálykák közé sorolják a téli *fülőkét*.–OJ-Itöl (a mihályka a gyűrűs tuskógomba és a közeli fajok neve a Börzsönyben); *Rossz tőke*. Ez a téli *fülőke* (nem szedik) és a *kénvirággomba*.–SzB-Ver.

GALAMBGOMBÁK

Kékhátú-, varashátú-, dióízű-, hánytató-, piros galambgomba stb. (*Russula cyanoxantha*, *R. virescens*, *R. heterophylla*, *R. emetica*, *R. lepida*): **galambgomba, galambica, galambbegy, galambbegye, galambbőgye, plavka, blauka, kékhátú, piroshátú, királygalambgomba**.

Van ahol kevésbé ismertek, esetleg nem is szedték: *Galambgomba*. Nem szedtük ki, nem ettük.–ME-Szob. *Galambgomba*. Általában nem nagyon szedték, nem ismerik.–SzJ-Nbör; *Galambgombát nem szedték, nem élt a galambgomba név a köztudatban*.–LE-Ver. *Galambgomba*. Ismerik, de nem eszik, nincs benne a köztudatban.–TGy-Mnosz; *A galambgombát nem szedték, nem szedik, úgy tartották hogy bolondgomba*.–GJ-Per; *Galambgomba, ha más nem volt akkor leszedték, leforrázták*.–GA-Berk; A piros színű fajokat általában kerülik: *Galambgombák*. A pirosat nem ették.–GM-Szen; *Galambgomba, galambica legtöbbet a kékhátút és a lilahátút ették, a pirosat mérgezőnek tartották*.–SI-Vác; A pirosan kívül mindenket szedte az édesapám.–CsL-Ver; A galambgombát ritkábban keserűgombának nevezik: A galambgombákat is keserűgombának nevezik, színtől függetlenül.–MJ-Let.

Galambgomba, galambbegye, galambica, kékhátú, királygalambgomba

Galambgomba: zöld, piros, kékes.–MM-Zeb; *Galambgomba*: kékhátú, zöldhátú, piroshátú.–MK-Bern; *Galambgomba, plajka*.–RJ-Nmar; *Galambgomba, planka, plafka, galambica*. Ismerik a kékhátút, s a varast. Néhányan a dióízűt is.–GS-Diós; A *kékhátú* a legfinomabb.–PI-Bern; *Galambgomba*.–DA-Nóg, VL-Rét, NE-Tésa,...; *Galambgomba, plavka*. Legkedvesebb gombám.–NA-Nbör; *Galambbegye, plauka*. A zöld és a kék a jó.–OP-Nmar; A piros az a *galambbegye, a galambgomba*. A zöld, a kék az *plavka*.–NM-Nbör; Berkenyén *galambbegy*: kékhátú, piroshátú.–PT-Ver; *Galambbőgy, galambgomba, klavka*.–HL-Let; *Galambbegye, plajka*.–BB-Hont; *Galambgomba, galambbegy, plafka*.–HJ-Nbör; *Plávká, galambbőgye*. A piros az nem jó.–PE-Hor; *Galambgomba, galambica*.–GF-Szok; *Galambica*.–FM-Mnosz; A zöldhátút és a földtolót gyűjtik. A földtolót részeses gombának is hívják mert félreáll a kalapja.–GyL-Vmik; *Királygalambgomba*. Piros a teteje.–GE-Nbör. ...

Plavka és változatai: plajka, plájkagomba, planka, plafka, palkagomba, plaóka, plaukagomba, plakagomba, klapka, klavka, klafka...

Elterjedt név a *galambgomba* mellett: *Plavkagomba, galambica*.–SzI-Nóg; *Galambgomba, plavka*.–DE-Kós; *Plavka*. Kék, piros, barna, zöld.–ZV-Hont; *Plavka*. Sütni. Azt ettük a legtöbbet, mert sok terem.–SM-Nóg; *Plavka*.–VJ-Nóg; *Galambgomba*. Petényben a szlovákok *plávkának* hívják.–FÁ-Rét; *Plájkagomba, galambgombák*.–KJ-Szöd; *Plajkagomba*.–PJ-Dré; *Plajka, galambgomba*.–FS-Nor; *Plajka, galambgomba, galambbegye, galambica*.–CsL-Pat; *Plajkagomba*.–ML-Hor; *Plájka*.–CsM-Dré; *Plájkagomba*. Honton csak *plajka*.–TI-Hont; *Plafka, galambbegy*. Hat fajta van.–PF-Tol; *Galambgomba, plavka, plauka*. Szedik, legjobb *fasírt*nak.–AA-Berk; *Galambgomba, plauka, planka, plavka, galambica*. Levesnek, zöltséglesnek.–MJ-Diós; *Galambgomba, plavka, plafka*.–DJ-Tol; *Plafka*.–LI-Diós; *Plakagomba*. Kék a teteje.–SzL-Ver; *Plafka, plavka*. Régen mindenki *plafkának* nevezte, most már *galambot* is mondanak.–SzB-Ver; *Galambgomba, klapka*.–KL-Kem; *Galambgomba, plaaka*.–MI-Ver; *Palkagomba* a *galambgombák* neve.–GGy-Bern; *Planka, galambgomba*.–VJ-Diós; *Planka*. Diósjenőn csak így nevezték, *galambot* nem mondtak. Szokolyán *plaóknak* hívták. Levesnek, krumplilevesnek. Bele lehet törölni a levesbe.–SzL-Kmar.

GALÓCÁK

galóca, bolondgomba

A légyölő, a gyilkos és a többi mérgező vagy mérgezőnek vélt galócafajoknak *bolondgomba* a neve, de mondják a *galóca* nevet is. Ritkábban irodalmi nevükön nevezik a légyölő- és a gyilkos-, ritkán még a párdúc- és a szürke galócát. A császár- és a piruló galócát a népi, ritkábban irodalmi neveiken. A *galócák mérges gombákként* élnek a köztudatban. **Bolondgomba, galóca**.–GF-Szok; **Bolondgombák** mind.–MK-Bern; **Bolondgomba**. Ritkán mondják hogy *galóca*. Nincs külön gyilkos galóca és légyölő galóca név.–SchJ-Berk; A *galócák* és ami nem ehető az mind *bolondgomba*.–TJ-Nmar; *Bolondgombának* hívják a légyölő és a gyilkos galócát.–KE-Per; **Galóca, bolondgomba**.–MJ-Let; **Bolondgomba**. A gyilkos és

légyölő neve. Elkerültük nagy ívben, nem akartunk találkozni vele!–DréA-Nóg; **Légyölő galóca, gyilkos galóca.**„Oda se menjete!”- mondták a szüleim.–GM-Szen.

Császárgalóca (Amanita caesarea): királygomba, tojásgomba, úrigomba, császárgomba

Királygomba, császárgomba.–GGy-Bern; **Királygomba.** Nagy szó mikor valaki talál, főleg ha többet. Inkább tölgyesben van.–BE-Per; **Királygomba.** Levesnek a legjobb. Ettől sárgább levest nem lehet csinálni akármilyen tyúkból sem!–AA-Berk; **Császárgomba, királygomba,** úgy nő mint a tojás. A gombák királya mert nagyon finom.–FS-Per; **Királygomba,** ritkán **császárgomba.** Szép sárga levese van, mint a tyúkhúsleves olyan!–KE-Per; **Királygomba, tojásgomba.**–GyL-Vmik; **Tojásgomba,** ritkán **császárgomba.**–GF-Szok; **Királygomba.**–MK-Bern, RI-Magy; **Királygomba.** A császárgalóca neve. Nagyon ritka. Terem a Királyréten.–TJ-Nmar; **Tojásgomba, királygomba.**–KJ-Kós; **Császárgomba.**–HE-Szen, GA-Berk; **Császárgomba,** a Kőhegyen van. Mikor kibújt olyan volt mint egy fehér tojás.–SZE-Berk; **Császárgomba, királygomba.** Királyréten, gyertyánosban találtam. Olyan gyönyörű levese van mint a tyúknak!–CsJ-Kmar; **Császárgomba, tojásgomba.**–MM-Kir; A császárgalócát **tojásgombának** nevezik.–TI-Ver; **Királygomba, tojásgomba.** Mikor kibújt a földből „tojás”, majd kibontsa a kalapot.–SchA-Kós; **Királygomba.** Gyerekkoromban Mestra Józseffel találtunk a Csitárban. Mikor kijött olyan volt mint a tojás.–MJ-Let; **Császárgomba.** Nagyon ritka, ötvenként talállok egy csoportot.–HNI-Szok; **Császárgomba, királygomba, tojásgomba.**–FidS-Per; **Tojásgomba, királygomba.** Úgy örültünk mint a tojásnak. Ideje se volt kinyitni, tojásba leszedtük.–DE és DJ-Kós; **Tojásgomba.** Mikor nől ki a földből, olyan mint egy tojás.–VA-Kir; **Királygomba, császárgomba, úrigomba.** A Bárókútnál, a gerincen (tölgyes). Drága anyag!–HJ-Nbör; **Tojásgomba.**–FJ-Nor; **Úrigomba, tojásgomba.** Ha egyet teszel a levesbe olyan lesz mint az újházi tyúkhúsleves. Szedtem a Gájban, az Ivánkán.–CsL-Pat; **Császárgomba, tojásgomba, úrigomba.**–PJ-Tol; stb. ...

Gyilkos galóca (A. phalloides): galóca, bolondgomba, gyilkos galóca, igazi galóca, gyilkosgomba, hullagalóca

Gyilkos galóca.–GGy-Bern; Perőcsényben ismerik a **gyilkos galócát.**–DL-Per; **Gyilkos galóca.** A jobb gombaismerők így ismerik, mások **bolondgombának** mondják.–GE-Nbör; **Gyilkos gomba.** Gyilkos galóca és légyölő galóca.–SZE-Berk; **Bolondgomba, légyölő galóca.** **Hullagalóca** (a gyilkos galóca rajzára mondta).–LI-Diós; **Gyilkos galóca.** Jól áll neki a távolság... –NF-Idam; **Gyilkos galóca.** Egyszer ehető... –SI-Kmar.

Légyölő galóca (A. muscaria): galóca, bolondgomba, légyölő, légyölő galóca, mesegomba, gyilkos galóca

Légyölő galóca. Nagyon veszélyes, ha a légy rászáll elpusztul.–BE-Per; Az 1930-as években a Deszkás-pusztai erdőszlakban Dölenc Gézáne ebéd után kirakta a **légyölő galóca** kalapját az asztalra, hogy a legyek elpusztuljanak.–PJ-Dré; A Királyréten van **légyölő galóca.** A Bajdázó (Kőbánya) nevű helyen van egy lucfenyves, ott kaszálni lehet. Ha máshol nincs ott akkor is van. Prónay Antal nevű erdősz mesélte Kemencén, hogy a légyölő galócát megszáritották, parázsra tették a házban. A füsttől a legyek elkábultak, menekültek kifelé!–TI-Ver; A piros tetejűre azt mondták hogy **bolondgomba.** A piros tetejűtől féltünk.”A bolondgombát ne edd meg mert Te is bolond leszel!”- mondták.–AA-Nbör; **Légyölő galóca.** Királyrét felé, a Tóvik vendégház fölött a lucfenyők alatt rengeteg van, az őzlábbal együtt.–SZKA és SZÁ-Nmar; **Légyölő, bolondgomba.** Jól be lehet tőle rúgni. Az öreg Pónya megette a légyölőt. Jól érezte magát tőle...–SZB-Ver; Három éve (2008-ban), a **légyölő galócát** kaszálni lehetett.–NE-Tésa; **Bolondgomba, légyölő galóca.**–BE, SZM-Nóg; A légyölő galócát régen nem ismerték ezen a néven, **bolondgombának** hívták.–KJ-Szen; **Bolondgomba.** A gombát kirakták félbimbós, félig kinyílt állapotban az ablakba, egy rossz edénybe, vízbe, hogy ne száradjon ki. Nagymamám csinálta az 1950-es évek közepén.–FJ-Nor; **Mesegomba.** Ha megjelenik, akkor tinórának is kell lenni.–TK-Diós; **Mesegomba, légyölő galóca, bolondgomba.** A **gyilkos galóca** is bolondgomba.–KJ-Kós; Előfordul, hogy a légyölő galócát gyilkos galócának nevezik, annak ismerik: **Gyilkos galóca.** A pöttyöst nevezik így... Bolondgomba.–SZGy-Szok; **Gyilkos galóca.** Piros tetejű. Bolondgomba, légyölő galóca.–CsJ-Kmar; Légyölő és gyilkos galóca tudtommal ugyanaz...–GyM-Kem; **Gyilkos galóca** (a légyölő rajzára mondta).–KL-Kem, NA-Nbör; A pirosra is mondták hogy gyilkos galóca.–GJ-Per.

Piruló galóca (A. rubescens): piruló galóca, piruló, velőgomba, nyúltérgye

Piruló galóca, így nevezik, kevesen ismerik, kb. 30 éve ismerős.–GF-Szok; Jelenleg csak a jó gombaismerők szedik a **pirulót.**–SZB-Ver; A **piruló galócát** egy-két ember szedi, kb. 10 éve. Nincs népi neve.–HNI-Szok; **Piruló galóca,** kevesen fogyasztják, a nagymarosiaiktól ismertem meg.–MM-Kir.

A **velőgomba** nevet csak Nagyörzsönyben mondják, helyileg kialakult névnek tűnik, tudtommal máshol nem nevezik így ezt a gombát a Kárpát-medencében: Nagyörzsönyben a **piruló galócát velőgombának** nevezik.–DL-Per; **Velőgomba,** azért ez a neve, mert puha, zamatos, mint az agyvelő. Jó zafiot ad, mint a velő. Gusztusos, hagymával, fokhagymával, zsírba megsütve fogyasztják. Akkor jó, ha a víz, a saját víze leforr róla. Amikor a zsír bubborékol, akkor megfőtt. Az a lényeg, hogy víz ne maradjon.–FJ-Nbör; **Velőgomba.**–NM-Nbör; **Velőgomba,** hasonlít a császárgalócához.–GE-Nbör; **Velőgomba.** Pörköltnek, mindenki eszi.–NA-Nbör; **Velőgomba.** A **piruló galóca** neve. Régi név, a szüleim is így mondták. A tetejét le kell húzni. Mikor meg van sütvé olyan íze van mint a velőnek. Csak sütik, zsíron és hagymán. Inkább a cigányok ismerik Nagyörzsönyben. Kemencén felrúgják.–HJ-Nbör.

Piruló galóca, nyúltérgye. Ritkán fogyasztják.—GGy-Bern; A *nyúltérgye* nevet olykor a csiperkére és az őzlábra is mondják.

Párducgalóca (*A. pantherina*). Kevesen ismerik, s nevezik meg: **Párducgomba.**—NF-Idam; **Tigrisgalóca.**—PF-Tol.

Szürke galóca (*A. spissa*). Egy személy ismerte: *A szürke galócát fogyasztom, nem mérgező.*—MM-Kir.

GEREBENGOMBÁK

Sárga- és sárgászörös gerebengomba (*Hydnum repandum*, *H. rufescens*)

Kevesen ismerik. *Szedem a gerebengombát, húslevest ízesítek vele.*—FJ-Nor; **Gerebengomba.** Nem ismerték, mérgezőnek tartották.—SI-Kmar.

JUDÁSFÜLGOMBA (*Auricularia auricula-judae*): **júdasfülegomba, fafülgomba.**

Júdasfülegomba.—GyL-Vmik, HM-Idam; Kevesen ismerik. *Édesapám szedte. Csiperkével összevegyítve fasírtat csináltunk belőle.*—CsL-Ver; *Fafülgomba.* Kínai levesnek, fafülgomba levesnek. *Gyógógomba, vérhigító.*—SzÁ és SzKA-Nmar.

KORALLGOMBÁK

Sárga-, cifra-, rózsáságú korallgomba (*Ramaria flava*, *R. formosa*, *R. botrytis*): **szarvasgomba, szarvacskagomba, agancsgomba, agancsosgomba, korallgomba, korálgomba, koráll, korall**

Általában a sárga, továbbá a cifra- és a rózsáságú korallgombát ismerik. Gyakran főznek rókagombával együtt belőlük levest.

Szarvasgomba.—MM-Zeb, OA-Let, GS-Diós, MK-Bern, SM-Nóg, VL-Kem, SzE-Berk, ZV-Hont, BM-Mnosz, ME-Szob, BA-Ver, LI-Diós, HNI-Szok, GyM-Kem, VJ-Kpusz; *A sárgát szedik.*—GGy-Dré, SzI-Szok, SzGy-Szok, HimI-Zeb, HI-Zeb, BE-Per, PI-Bern, KL-Kem; **Szarvasgomba, ritkán szarvasagancs, agancsgomba, agancsosgomba.**—GyL-Vmik; **Szarvasgomba.** *A Gyűrűs kútnál, a Csitárók felé van.*—GN-Nmar; **Szarvasgomba, koráll.**—BV-Nmar; **Szarvasgomba.** *Békalábak a levesbe. Nagyon finom gomba. A sárgát szedik.*—FM-Mnosz; **Szarvasgomba,** *ágas mint a szarvasagancs, csokorban jön ki. Kimondottan jó, finom, ropogós gomba.*—CsA-Let; **Szarvasgomba,** *mint a szarvas agancsa. Jobb vegyesen más gombával, pl. rókával, mert hanem meghajítja az embert.*—FS-Per; *A rókagombát összefőzik a korallgombával s akkor nem annyira hashajtó.*—DL-Per; **Szarvasgomba.** *A sárgának előbb levágják a tetejét, a végeit, s megfőzik. A rókával együtt fogyasztják.*—KJ-Kós; **Szarvasgomba.** *Olyan mint a ciroknak, a seprűnek a szára.*—PJ-Dré; **Szarvasgomba,** *szarvai voltak, érdekes kis ágazatai. Olyan színe volt mint a szarvasnak, drappos.*—KE-Ver; **Szarvasgomba,** *olyan mint a szarvas szarva.*—CzM-Nóg; **Szarvasgomba,** *hasonlít a szarvasnak a barkájához. A barka az amikor kijön a szarvasnak a szarva. Mondják korálgombának is.*—OJ-Itöl; **Szarvasgomba, korálgomba,** *mintha szarvak lennének. Pörköltnek, mint a rókagombát. Egymás mellett teremnek, közel. Valami rokoni kapcsolat van közöttük. Az a jó amelyik sárga, mint a csibegomba.*—SE és SM-Kós; **Szarvasgomba. Szarvacskagomba.** *Csak a sárga jó, inkább levesnek.*—AA-Berk; **Szarvasgomba. Korálgomba,** *nem mindenki szedi. Van aki szereti, direkt levesnek.*—MJ-Diós; **Szarvasgomba, agancsosgomba.** *Levesbe, ragulevesnek.*—DJ-Nor; **Szarvasgomba.** *Miljom vége van, mint a korál.*—LE-Ver; **Szarvasgomba.** *Nagyon finom, rettentő finom! Királyréten több van.*—CsJ-Kmar; **Szarvasgomba, agancsosgomba,** *a sárgát fogyasztják.*—MM-Kir; **Agancsgomba,** *szarvasgomba. Csak a sárga jó, levesbe.*—GyZ-Bern; **Szarvasgomba, korallgomba.** *Magyarkúton sok a szarvasgomba.*—CsL-Ver; **Szarvasgomba, korálgomba.**—HI-Kmar.

KUCSMAGOMBÁK

Ízletes-, hegyes-, fattyú-, pusztai- és cseh kucsmagomba (*Morchella esculenta*, *M. deliciosa*, *M. semilibera*, *M. steppicola*, *Verpa bohemica*): **kucsmagomba, szentgyörgygomba, szömörceggomba, sapkagomba, faszgomba**

Kucsmagomba.—OA-Let, SzI-Szok, SM-Nóg, EI-Mnosz, BA-Ver, VJ-Diós, PE-Ver, DJ-Tol, KL-Kem, CsL-Ver, GA-Berk, FJ-Nbör, BM-Szen, NF-Idam, DZs, BM, DA-Nóg, GJ-Nbör, stb.; *Előfordul az ízletes kucsmagomba. A mikolaiak a kucsmagombákat nem ismerik, nem gyűjtik.*—GyL-Vmik; **Ízletes és hegyes,** *márciusban, erdőszéleken. Erdeifenyős szélén, ribizlisben is, a bokrok között.*—GF, JD-Szok; **Kucsmagomba.** *Kora tavasszal, az első gomba. Inkább mezsgyéken terem. Sigárfű közelében is. Sokszor már márciusban van. Kevesen keresik.*—MM-Zeb; **Kucsmagomba,** *a legelső gomba, erdőben, kavicsos*

helyen, útszélén, a tó körül. A legelső napsugár kicsalja. Ripacsos, olyan finom mint a velő.–GE-Nbör; **Kucsmagomba.** Kemencén nagyon ritka, 20 évenként van. Kétszer találtam gyerekkorom óta, a szőlőben.–VL-Kem; **Kucsmagomba,** régebben **szentgyörgygombának** is hívták.–NI-Hont; **Kucsmagomba,** Ipolytölgyesen nem találtam. Vámosmikolán találtam a legelőn. Perőcsényben Benkőcs Ambrus úgy mondta hogy **kalapgomba.**–OJ-Itől; **Kucsmagomba.** A Dunaparton, Március 15-e körül már van nyárfák alatt ízletes kucsmagomba. A Szőnyi-parkban (cserjés-diófás) a cseh kucsmagomba is előfordul.–Himl-Zeb; **Kucsmagomba.** Van az ízletes, erdőszélén, napos oldalon. A cseh kucsmagomba ritkább, mély árokparton, nagyon vastag harasztrétegben, nyárfa környékén.–FidS-Per; Nagyon ritka, erdőszéleken terem. **Faszgomba,** úgy néz ki, mint a nemi szerv. A Duna-parton, sóderes területeken.–LZ-Szob; Ipolydamásdon **szentgyörgygomba** a kucsmagomba neve. Az első gomba, pörköltnek, fasírtnak készítik.–ZGy-Idam; **Szentgyörgygomba,** az ízletes kucsmagomba neve, körisesben előfordul.–MK-Bern; Kucsmagomba. **Szentgyörgygomba,** inkább az öregebbek mondják így. Kevesen ismerik.–SZI-Nóg; **Szentgyörgygomba,** Kóspallagon a **cseh** és a **fattyú** terem, az ízletes nem. Kucsmagombát nem mondanak. A legelső gomba, sokszor már február közepén előjön mindkettő. Ritka.–KJ-Kós; **Szentgyörgynapi gomba,** az év első gombája. Kucsmagomba.–ZV-Hont; Kucsmagomba, **sapka**gomba (ízletes kucsmagomba).–AA-Berk; Kucsmagomba, **papsipka.** Legelőkön, nyárfaerdőben. Március végén már van a váci piacon is.–KJ-Szen; Inkább **szentgyörgygomba,** kucsmát is mondtak.–GM-Kpusz; **Kucsmagomba,** **szentgyörgygomba.**–TR-Kem; Kucsmagomba, **szentgyörgygomba,** a szelíd gesztenyésben. A menedékház környékén a tölgyesben előfordul az ízletes és a cseh kucsmagomba.–BV-Nmar; **Szentgyörgygomba,** kucsmagombát nem mondtak.–VJ-Nóg; Kucsmagomba, **szentgyörgygomba.** A Naszály-hegy oldalában rengeteg van.–SE és SM-Kós; **Szentgyörgygomba,** kucsmát nem mondanak. Az első gomba.–PJ-Idam; Kucsmagomba. Ipolyságon **szentgyörgygomba.** A legeslegelső.–VA-Hont; Kucsmagomba, **szentgyörgygomba.**–CsL-Pat; Kucsmagomba, **sapka**gomba, **szentgyörgygomba** Kóspallagon.–SI-Kmar; **Szőmöröcsög** (ízletes kucsmagomba), gyűjtik.–SS-Magy; Kucsmagomba, **szömöröcsök(k).** Öreg szőlősökben. Nagyon kevés volt.–PJ-Tol; **Szőmöröcsög**gomba, kucsmagomba, **szentgyörgygomba.** Tölteni szokták, megsütitik.–FJ-Nor; Nedvesebb katlanokban, tölgyesekben, gyertyánosokban, nedves helyeken, gyertyános-körises erdőben. Nagyoroszi és Bernece határában, a Bakos-völgyben. A Drégely vár felé a völgyekben, katlanokban sok a **szömöröcsög** a gyertyános-tölgyesekben. A Drégelyvár-hegynék a délnyugati oldalán.–PI-Bern; **Szőmöröcsög**gomba (megj.: az ízletes kucsmagomba rajzára mondta), mert hasonlít a szömöröcsre, amelyik az ember arcán, kezén van. Ripacsos mint a szömöröcs. Kökényesbe, akácosban, szilvafák alatt, mogyorósba, körisesben. Az első gomba. Ritka.–GGy-Bern; **Ehető szömöröcsög.** A pusztai kucsmagomba, a *Morchella steppicola* népi neve. Manapság Szobon egyedül én gyűjtöm. Ipolyletkésen **ehető kucsmagomba** a neve minden ehető kucsmagombának, főleg a pusztainak.–KJ-Szob.

LASKAGOMBÁK

Kései- és nyári laskagomba (*Pleurotus ostreatus*, *P. pulmonarius*): **laskagomba, laska, tavaszi-, világos- és kék laska, gejavagomba, gejva, gelva, korai-, nyári- és késői gejva, szürke-, kék- és rendes gejva, gévagomba, nyári- és őszi gévagomba, géva, diófagomba, fagomba, mirelitgomba.**

Laskagomba, gévagomba, gejavagomba.–GS-Diós; **Laskagomba, gejavagomba.**–PE-Ver, DJ-Tol, LJ-Diós, DJ-Nor, SS-Magy, AA-Berk, MJ-Diós, GyM-Kem, TF-Tésa, ML-Hor stb.; **Laskagomba.**–GN-Nmar, BV-Nmar, GM-Szen, CzM-Nóg, SL-Kmar; **Gejavagomba.** A késeit egyesek **szürke gejavagombának** hívják.–LZ-Szob; **Gejavagomba,** ritkábban **laskagomba.**–PI-Bern; **Gejavagomba.** Ritka a laskagomba név.–GGy-Bern; **Gejavagomba.** Mintha össze lennének emeletezve. Bicskával levágták, otthon vájlingba tették, s 2 nap alatt duplájára megnőtt, kinőtt a vájlingból.–BE-Per; **Gejavagomba, laskagomba.** Eperfán más a színe, világosabb, cserfán sötétebb. Bükkön világosabb mint a cserén. Gyertyánon, diófán is előfordul. Ha a fa táplálja sötétebb, ha nem, világosabb.–GGy-Dré; **Gévagomba, laskagomba.** Közismert.–GF-Szok; **Gejavagomba, laskagomba.** –MM-Zeb; **Gejavagomba,** régebben nagyapám leszedte. Otthon vájlingba tették, s reggelre megnőtt. Van **őszi gejva** és **nyári gejva.**–MK-Bern; **Gejavagomba, laskagomba.** A fától függ a színe.–GE-Nbör; **Gejavagomba, laskagomba.**–OA-Let; **Laskagomba, tavaszi laska,** február–márciusban, ahogy a hólé enged. Van **világos laska** ez ritkább, hársfán, bodzákon, s **kék laska,** bükkfán, cserfán, diófán.–RJ-Nmar; **Nyári gévagomba** (júniusban), **őszi gévagomba,** kékes, bükkfán, kidőlt fákra, vasúti talpfákra.–SZGy-Szok; **Gejavagomba, laskagomba.** Ecetfán is találtam!–HI-Zeb; **Gejavagomba,** a laskát nem mondták.–PJ-Dré; **Laskagomba, gelvagomba.**–BE-Mnosz; **Gejavagomba,** ritkábban **laska.**–TI-Hont; **Szürke gejva, nyári gejva, őszi gejva, laskagomba.** Vékony csikokra hasogatom mint a pacalt, pörköltnek.–NI-Hont; **Gejva, kék gejva, laska.**–ZV-Hont; **Gévagomba, laskagomba, gejavagomba.**–HM-Ver; **Laskagomba, gévagomba.**–MM-Kir; A laskagomba és a téli fülőke **mirelitgombák.**–VA-Kir; **Gelva, gejavagomba, laskagomba.** Inkább **gelvagomba** most is. Jó ízt ad a krumplilevesnek.–SchA-Kós; **Laskagomba,** az öregebbek **gejvának** hívják.–CsJ-Kem; **Géva, gejva, laska.** Kidőlt cserfán van a nyári. Mindkét változatot ismerik.–FidS-Per; **Laskagomba, gejavagomba.** Hámori Imre üvegbe, savanyítva elteszi a laskát, s a rizikét.–PJ-Tol; **Gejavagomba, laska.** Hársrönkökön is előfordul.–GJ-Per; A németek, nagyanyám is **gévagombát** mondtak, a magyarok **laskagombát.**–GM-Kpusz; **Laskagomba. Géva,** régen így nevezték.–SchM-Szen; **Laskagomba, gejavagomba.** Szalagokra csipdosom, mint a pacalt. Hagymás zsír, paradicsom, paprika...–KJ-Szen; **Laska.** Gejvát nem mondtak.–CsL-Ver; **Gejva** Nosztrán, **laska** Zebegényben.–SZ-A-Mnosz; **Géva** Diósjenőn, **gejva** Kismaroson a sváboknál, **laskagomba** és **gejva** Kóspallagon.–SZL, SZÁ-Kmar; **Laska, gévagomba. Nyári és őszi.**–FJ-Nor; A sárga gévagombát is nevezik gejavagombának, gévagombának, de ennek inkább **fűzfagomba** a neve.

Ördögszekér-laskagomba (*P. eryngii*): **földi gejva.** Az ördögszekér-laskagomba.–GyL-Vmik.

MÁJGOMBA (Fistulina hepatica): májgomba

Májgomba. Cserfákon gyakori. Savanyú tejbe kell rakni, pici fokhagymát a tejbe, félórát áztatni és kisütni.–MM-Kir; Nem közismert, csak a jó gombaismerők szedik. Megsütit.–SzB-Ver; *Májgomba.* Bordós, nagyon ritka.–Himl-Zeb; Nagyon ritkán fogyasztom, ki kell áztatni. Ha remegő-zsenge csak akkor jó, pörköltnek.–SzL-Kmar; Szedem a *májgombát*, pár embernek megmutattam. Rántva jó.–FJ-Nor; *Májgomba.*–SI-Kmar; *Májgomba.* Vér folyik belőle. Kevesen ismerik, ritkán terem. Pörköltnek, levesnek jó.–VL-Kem.

MEZEI SZEGFÜGOMBA (Marasmius oreades): szegfűgomba, fillérgomba, filléresgomba, fillérke, krajcárka, krajciérika, krajcárgomba, harmatgomba, pénzecskegomba, sorgomba, csiperke, apró csiperke, réti kiscsiperke, csipetke, csibegomba, csibiske, csibüske, csibiskegomba, réti csibiske, csibetke, csirkegomba, májusi gomba, rétgomba, réti kiscsiperke, tyúkfika, borsocskagomba, kotlógomba, fosógomba.

Leginkább *szegfűgomba* a megnevezése, de gyakori hogy több néven is ismerik: *Szegfűgomba.*–PI-Bern, HJ-Itől, MK-Bern, PT-Ver, BA-Ver, VJ-Dió, ZV-Hont, BK-Ver, KE-Ver, GyM, KL-Kem, SM-Nóg, TI-Hont; *Szegfűgomba, fillérke.* Olyan az illata mint a szegfűnek, fodros a széle mint a szegfű szíromlevele.–MM, VÁ-né-Zeb; *Szegfűgomba.* Olyan illatos, nagyon jó illatos.–BM-Szen; Jó illata van, mint a szegfűnek, mint az igazi fűszernek.–ZGy-Idam; *Szegfűgomba.* Koszorúban, vastagon nő, rengeteget lehet szedni belőle akinek bírja a dereka.–SzI-Szok; *Szegfűgomba.* Zöltséglevesnek. „Tavaszi leves”, az egyik legjobb leves.–MM-Kir; stb.

csiperke, apró csiperke, réti kiscsiperke

Csiperkének is nevezik a szegfűgombát. *Ipolydamásdon apró csiperkének.*–ZGy-Idam; *Szegfűgomba, mondanak csiperkét is.* Terem fönt a Széppatak-pusztán, a legelőkön, az Ipoly-parti réteken, gáton.–CsA-Let; *Szegfűgomba, csiperke.*–MJ-Let; *Szegfűgomba, csiperke.* Csibiske.–OJ-Idam; *Szegfűgomba, csiperkegombát* is mondanak rá.–VA-Hont; *Szegfűgomba, csiperke.* Csitáron, a legelőn sok van. Koszorúba van.–VA-Hont; *Szegfűgomba, csiperke.*–BB-Hont; *Krajcárka, fillérke, csiperke.*–NM-Mnosz; *Krajcárka, csiperke, szegfűgomba.*–ME-Szob; *Csiperke,* forintnagyságú. Sávokban terem. Öt újjal leszedtük.–SzJ-Nbör; *Csiperke, harmatgomba.*–FS-Nor; *Szegfűgomba, van aki csiperkének* is mondja.–NI-Hont; *Szegfűgomba, csiperke.*–DJ-Nor; *Csiperke.* Volt aki szegfűgombának mondta. Csomóban terem, ördögúton. Sötét stráfok vannak.–AA-Nbör; *Szegfűgomba. Csiperkének* is mondták néhányan, mert csipkedni kell.–SzB-Ver; *Szegfűgomba, csiperke.* Apró, sok van, csipkedni kell.–HNI-Szok; *Csiperkének* is nevezik. Csipegetni kell.–SE, SM-Kós; *Szegfűgomba, csiperke.*–ML-Hor; *Szegfűgomba, csiperke.* Valamikor, Béren volt legelő. Koszorúban van.–PE-Hor; *Szegfűgomba, csibiske, csiperke,* koszorúba nő.–NA-Nbör; *Szegfűgomba. Van aki a szegfűgombára csiperkét* mond.–BE, SzM-Nóg; *Csiperke, fillérgomba, szegfűgomba, csibiske.*–GJ-Nbör; *Csiperke* a szegfűgomba neve. Szegfűt nem mondanak.–VL-Rét; ...*réti kiscsiperke, réti szegfű.*–HL-Let.

csibiske, csipiske, csibüske, csibiskegomba, réti csibiske, csibegomba, csibetke, csipetke

Szegfűgomba, Ipolyvecén, Patakon. Dejtáron csibegombának hívják. Azért csibe, mert apró. Ezekben a helységekben nem terem a rókagomba...–GGy-Bern; *Csibiske. Réti csibiske,* így különítik el a rókagombától, melynek szintén csibiske a neve.–GyL-Vmik; *Csibiskegomba, szegfűgomba.* Olyan az illata mint a pünkösdi szegfűnek. A csibiskegomba nevet ritkán a rókagombára is mondják Drégelypalánkon, de az inkább kurátka...–GGy-Dré; *Csibiske.* Szegfűgombát nem is mondanak. Amikor van kakukkfű, akkor van szegfűgomba.–PI-Dré; *Csibiskegomba, szegfűgomba.*–KJ és KÁ-Szöd; *Csibiske.*–PJ-Dré; *Csibetke, szegfűgomba.*–HE-Szen; *Csibiske, csiperke.*–PI-Nbör; *Szegfűgomba, csipetke, sorgomba.*–CsJ-Kem; *Csiperkének* (p-vel) hívták, szedték. Nem nevezték szegfűgombának.–SI-Vác (Nagybörzsönyben volt erdősz 1955-től 1974-ig); *Csipiske, szegfűgomba.*–NE-Tésa; *Szegfűgomba, csibiskegomba.*–TF-Tésa; *Csibiske,* ritkán nevezik szegfűgombának.–FJ-Nbör; *Szegfűgomba, csibiske.*–NM-Nbör; *Csibüske, szegfűgomba.*–CsL-Pat; ...*csibiske.*–OJ-Idam; *Szegfűgomba, csibiske*...–NA-Nbör; ...*csibiske.*–GJ-Nbör;

A csibegomba általában, elsősorban a rókagomba neve a vidéken.

fillérgomba, fillérke, krajcárka, krajcárgomba, krajciérika

Szegfűgomba, fillérgomba. Édesapám fillérgombának nevezte.–CsL-Ver; *Szegfűgomba, fillérgomba.*–BV-Nmar; *Csibiskegomba, szegfűgomba, fillérke.* 5-10 forintos nagyságú. Tömegesen, csikokban terem, holdalakban. Görbe csikokban mint a szivárvány. Mint a gombostű, úgy nőttek ki, s gyorsan nőttek!–GE-Nbör; *Szegfűgomba, fillérke.* Rengeteg volt a Törökmezőn.–GN-Nmar; *Szegfűgomba, karéjokban terem. A filléresgomba* nevet egy nőgrádi embertől hallottam Berkenyén.–PE-Ver; *Fillérgomba, krajcárgomba, szegfűgomba.* Valamikor a Törökmező alatt a legelőkön rengeteg volt. Ott legeltek a marhák, s 1600 kecske is.–RJ-Nmar; Úgy néz ki, akkora, mint a krajcár, a fillér.–LZ-Szob; Lapos, kerek kalapú, olyan mint egy fillér. Jó illata van, mint a szegfűnek.–ZGy-Idam; *Fillérgomba, pénzecskegomba, szegfűgomba, ritkán krajcárgomba.*–GF, JD-Szok; *Szegfűgomba, csiperke, filléres, krajcárka. Fillérgomba,* a szlovákból, a grajciérikából, fillért jelent. Most már szegfűgomba. Mondják úgy is hogy csiperke.–TGy-Mnosz; Nőgrádiason *krajcárka, fillérke.* Szegfűgomba.–BGy-Mnosz; *Szegfűgomba, krajcárka, krajcárka.* Apró mint a fillér. *Fillérgomba.* Rengeteg volt. Sötét fűfoltokon, a több tehéntrágya miatt.–SI-Kmar (szül. Kóspallagon); *Krajcárka.*–EI-Mnosz; *Szegfűgomba, krajcárka.* Legelőkön, ahol járnak a birkák, Panyipallagon, Tovak-kaszálón, a Galla alatt.

Volt hogy 5 kilót szedtünk, már untuk szedni, káprázott a szemünk.–FM-Mnosz; **Krajcárgomba**, szegfűgomba.–BE-Mnosz; **Krajcárka**, fillérke, csiperke.–NM-Mnosz; **Krajciérika**.–NV-Kós; **Krajcárka**, csiperke. Szegfűgomba. Ahol sötétebb a fű, abban a sávban sok van. Sok volt a Rózsás-hegy tetején mert ott volt tehénlegelő.–ME-Szob; Szegfűgomba. Nosztrán **krajcárkának** nevezik.–CsJ-Kem;

sorgomba, harmatgomba

Szegfűgomba, **sorgomba**. Sorba terem, pl. a meggyesben, a pincék előtt a fűben, a futballpályán. Isteni finom a szegfűgomba leves!–BE-Per; Szegfűgomba, **sorgomba**.–FS-Per; Szegfűgomba, ritkábban **sorgomba**.–KE-Per; Szegfűgomba, csipetke. **Sorgomba**, Molnár Géától hallottam így.–CsJ-Kem; Szegfűgomba, **sorgomba**. Háttérbe van szorulva, a jól művelhető legelőket szereti.–FidS-Per; Szegfűgomba, **sorgomba, harmatgomba**. Sorban van. Van egy mérgeszód folt, ott van a gomba. Levesbe, zöldborsóval nagyon finom.–GJ-Per; A legjobb gomba a Földön a szegfűgomba. **Sorgomba, harmatgomba**. Azért harmatgomba, mert erős harmat után is kijön annyira érzékeny a vízre. Hamar kezd hervadni, le kell csipedni. Csipedem a gombát, amíg legelnek a juhok.–GJ-Per; Borsosberényben csak **harmatgomba** volt. Az első harmattól felveszi a nedvességet. A harmattól nő meg. Összeszűgörik a naptól, a reggeli harmattól megduzzad.–SL-Kmar; Csiperke, **harmatgomba**.–FS-Nor (Nagybörzsönyben élt 12 éves koráig); Szegfűgomba, **harmatgomba**. Azért harmat mert sok van belőle. A harmaton van.–TR-Kem; Szegfűgomba, **harmatgomba**. Ami folyásban van az nem mérgező.–FJ-Nor.

májusi gomba, pipike

Börzsönyvidéken a **májusi gomba** elsősorban a májusi pereszke, s ritkábban még a tövisaljpgomba népi neve. **Májusi gomba**, szegfűgomba.–SchJ-Berk; Szegfűgomba, **májusi gomba**, fillérgomba. Füzérben terem.–CsJ-Kmar; Szegfűgomba, csiperke, filléres, krajcárka. Ritkán **májusinak** is nevezik.–TGy-Mnosz. Csak Tolmácson nevezték pipikének: **Pipike**, szegfűgomba.–DJ-Tol; Szegfűgomba, **pipike**. Vas megyében tikgomba.–PJ és PA-Tol.

Egy esetben elhangzott nevek: Szegfűgomba, harmatgomba, fillérgomba, **kotlógomba**. Azért kotlós, mert az első kinől, aztán jönnek a kicsik. Egyik kinől, jön a többi. Sok van egy helyen. Édesanyám mindig így mondta.–KJ-Szen; Szegfűgomba, **borsocskagomba**, réti szegfű, réti kiscsiperke, körbe terem.–HL-Let; Szegfűgomba, **tyúkfika**. Fia-, fika, azért mert van egy gomba ami a fia, az kisebb. Az egyik vastagabb, mellette meg nő a többi. A tyúk is lábon áll.–CsL-Pat; **Fosógomba**. Ahogy megy a tehén sorba fosik, s akkor ott méregzöld a fű. Ott található a gomba ahol fosik, fosásba van.–TGy-Mnosz.

NAGY ŐZLÁBGOMBA (Macrolepiota procera): őzlábgomba, őzláb, tavaszi-, nyári-, őszi őzláb, esernyőgomba, ernyőgomba, nyúltérgye, nyútérgye, nagylábgomba

Őzlábgomba. Szép karcsú lába van mint az őznek.–BE-Per; **Őzlábgomba**, hosszú mint az őz lába.–HJ-Itöl; **Őzlábgomba**. Olyan a lába neki, mint az őznek, hosszú.–SzL-Ver; **Őzlábgomba**, olyan lábakon áll mint az őzike.–GE-Nbör; Az Ipoly partján rengeteg az **őzlábgomba** az akácokban, s aztán a Mikola határában lévő erdefenyősen, annak a szélén is, a Búrosban.–MF-Vmik; **Őzlábgomba**, ott van ahol kezdődik az erdő.–PI-Bern; **Őzlábgomba**. A gyűrűje olyan mintha mogyorót enne az ember.–GS-Diós; **Őzláb**. Van egy cicis tetejű az jó. Amelyiknek nincs cicije és gallérja az nem jó, mérgező.–CsJ-Kmar; **Őzláb**, nem szedem, félek tőle. Hasonlít a galócához.–TR-Kem; **Őszi őzláb**, ősszel jön elő. Le kell hámozni. Az őszihez nehezen jön le a kalapbőre. Van **nyári őzláb**, júniusban jön elő, júliusig tart, ez nem annyira pikkelyes. A nyárit könnyen le lehet hámozni, az ősziével mérgeződünk.–BM-Szen; **Őzláb**. Van **tavaszi**, az a finomabb, s van **őszi**.–VJ-Kpusz; **Őzláb**. Rántva jó. Régen is szedték a borsosnyieket. A kőspallagiak nem ismerték, kb. 20 éve ismerik.–SE és SM-Kós; **Őzláb**, félnek tőle. Össze lehet tévesztetni a galócával. A galócának van csonkja (bocskor), az őzlábnak nincs, csak gallérja van, nyakkendője.–HL-Let; **Őzlábgomba**, nagyon kell vigyázni, hasonlít a galócához.–PJ-Dré; **Őzlábgomba**. Van aki az őzlábat galócának nézi.–Szi-Nóg; **Őzlábgomba**, ritkábban **nagylábgomba**.–GyL-Vmik.

esernyőgomba, ernyőgomba

Őzlábgomba, esernyőgomba.–SchJ-Berk; **Őzlábgomba, esernyőgomba**.–BE-Mnosz; **Őzláb, esernyőgomba**.–SS-Magy; **Őzláb, esernyőgomba**.–AA-Berk; **Őzlábgomba, ernyőgomba**.–HimI-Zeb; **Őzlábgomba, esernyőgomba**.–PJ-Tol; **Őzlábgomba, esernyőgomba**.–BT-Berk; **Esernyőgomba**, Nosztrán így mondta édesapám. Az őzláb nevet Zebegényben hallottam.–SzA-Zeb.

nyúltérgye

Nyúltérgye. Az öregek így hívják.–GGy-Bern; **Nyúltérgye, nyúltérgye, őzlábgomba**. Mikor kibújt olyan mint egy állat térgye. A teteje hasonlít a nyúl térgyéhez...Gyerekkoromban nem gyűjtötték, kb. 30-40 éve ismerik általánosan a faluban. A kárpátaljai magyarok tanították meg az 1970-es években.–MK-Bern; **Nyúltérgye**. Újabban őzláb.–ZV-Hont; **Őzlábgomba, nyúltérgye**.–NI-Hont; **Nyúltérgye**. Az őzláb név később jött be.–KJ-Szöd (szül. Hont); **Nyúltérgye**, olyan hosszú mint a nyúlnak a lába.–VA-Hont; **Őzlábgomba, nyúltérgye**.–TF-Tésa; **Nyúltérde**.–GZ-Bern.

PECSÉTVIASZGOMBA (Ganoderma lucidum): díszgomba, pecsétviaszgomba

Díszgomba.–HimI-Zeb; **Pecsétviaszgomba.** Leteszik itt-ott dísznek.–MF-Vmik; **Díszgomba, pecsétviaszgomba,** régen a polcra, a telázsira tettem dísznek.–TJ-Nmar.

PERESZKÉK

Akácpereszke (*Cercopomyces rickenii*): Az **akácpereszket** is sampionnak hívják Mikolán. Fogyasztják.–GyL-Vmik.

Fenyő-pereszke (*Tricholoma terreum*): **fenyőpereszke**, másodlagos gomba. Lucfenyő alatt, októbertől, sorban, boszorkánykörben van.–FidS-Per; **Fenyőpereszke.** Őszi gomba, október végi. Erdeifenyő alatt terem, a jobb gombázók ismerik.–PJ-Tol; **Fenyőpereszke.**–BM-Szen.

Nyárfa-pereszke (*Tricholoma populinum*): **sorgomba, téσαι gomba.**

A keserű nyárfa-pereszke neve Mikolán **sorgomba**. Ősszel terem nyárfa alatt. Nevezik **tésai gombának** is, mert ott hamarabb telepítették a nyárfákat. Vámosmikolán az 1960/70-es években telepített a TSZ kanadai nyárfákat, a zsidótemetőn túl, Ipolypásztó felé. Hat-hét év múlva megjelent a keserű nyárfa-pereszke, s elkezdték fogyasztani. Az 1980-as években sokat gyűjtöttem, s mások is gyűjtötték. Sokat, négyszer egymás után ettem belőle, mérgezést kaptam (szédülés, hányás, hasmenés). Allergia alakult ki nálam tőle, azóta nem fogyasztom.–GyL-Vmik.

Lila- és lilatönkű pereszke (*Lepista nuda*, *L. personata*): **lila pereszke, lilatönkű pereszke, pereszke, őszi pereszke, retek-gomba**

Lila pereszke. Nemrég, tíz éve jött be divatba.–KE-Per; **Lila pereszke**, 20-30 éve ismerik–SZI-Nóg; Tizenöt-húsz éve ismeretes, a pestiek hozták be a köztudatba. Mi nem fogyasztottuk.–GJ-Per; **Lila pereszke.**–NF-Idam, TJ-Nmar, DJ-Nor; **Perecke, lila perecke, szürke perecke.** Fölrúgjuk, kirúgjuk.–KM-Nóg; **Pereszke.** A lilatönkű pereszket nevezik meg ezzel a névvel. Nem közismert.–KJ-Szob; A **lila pereszket** nem ismerik Palánkon.–GGy-Dré; **Lila pereszke**, kb. 15-20 éve ismeri aki ismeri. Kevesen.–GF-Szok; **Lila pereszke, lilatönkű pereszke.**–CsJ-Kmar; A **pereszke** nem divatos, kb. a 90-es években jött divatba a **lilatönkű.**–TGY-Mnosz; **Lila pereszke.** Kevesen ismerik.–FidS-Per; **Lila pereszke**, savanyították. Régen is pereszkének nevezték.–FJ-Nbör; **Lila pereszke...** Ugyan úgy mint a laskát, manírpácba. Jó pörköltnek és levesnek is.–VA-Kir; Diósjenőn a lila pereszket **retetkgombának** hívták, mert retek-szagú. Nem ették.–SZL-Kmar; **Lila pereszke**, pörköltnek.–PF-Tol; **Lilapereszke.**–NE, TF-Tésa; A **lila pereszket** nem ismerik Mikolán.–GyL-Vmik.

Májusi pereszke (*Calocybe gambosa*): **májusi gomba, májuszgomba, májuska, májóka, szagos májusi, illatos májusi, tavaszi gomba, szentgyörgygomba, vastag májusi, vékony májusi, bokoralja, liszt-szagú gomba, lisztike, lisztgomba, kökénygomba, kökényesi májusi, pereszkegomba, pereszke, elsőgomba**

A **májusi gomba, májuszgomba, szentgyörgygomba** a tövisaljagomba neve is lehet. Mindkét faj nagyjából azonos időben jelenik meg, sokan meg is különböztetik egymástól, de még ezen személyeknél is előfordul hogy ugyanazon névvel, nevekkal illetik mindkettőt, nemcsak azok akik össze is keverik, tévesztik egyiket a másikkal: **májuszgomba, pereszkegomba, ritkán szilvafagomba, mert keverik a kettőt egyesek.**–SZI-Nóg; **Májusi gomba.** Két félé van. Egyik barnább, az kökényesben terem. Mindkettő májusban, félkaréjban szeret lenni.–LE-Ver.

májusi gomba, májuszgomba, májuska, májóka, vastag májusi, vékony májusi

Májusi gomba. Első terítés.–BA-Ver; **Májusi gomba**, fehér színű, akác-sokros helyeken, az Ipoly mentén, kökénybokrok alatt.–MJ-Let; **Májusi gomba.** Akác-sokrosban, nyárfásokban. Eljártunk Tésára, ott volt nyárfás (1970/80-as évek), zsákszámba szedték, s eladtuk.–OJ-Itől; **Májusi gomba.** Már áprilisban megjelenik, akácerdőben, árkokban, szőlők végein. Fehér, tömör, jószagú.–FS-Per; **Májusi gomba**, nagyon illatos. Akác-sokrosban, sorba van. Horpácson kiveszett. Kivágták az erdőt.–PE-Hor; **Májusi.**–DA-Nóg; **Májusi gomba.** A kucsma-gomba után, korán. Hőfehér, messziről lehet érezni.–GE-Nbör; **Májusi gomba.**–BGY-Mnosz, NM-Mnosz, ME-Szob, BE-Mnosz, SZJ-Nbör, ZV-Hont, SM-Nóg, HE-Szen; **Májuszgomba.**–GGy-Dré, GS-Diós, PI-Dré, OA-Let, HJ-Itől, SZI-Szok, HI-Zeb, PE-Ver; **Májuszgomba**, mert május elején terem. Nagyon jó illatú, messziről meg lehet ismerni az illatát.–GGy-Bern; **Májuszgomba**, az a szagos. Vadalma, kökény körül van.–GyL-Vmik; **Májóka, májusi gomba**, szőlősökben, fák alatt.–BE, SZM-Nóg; **Májóka, májuska.** Öreg szilvasokban, fű között, boszorkánykörben.–KJ-Kós; **Májóka, májusi gomba.**–SI-Vác; **Májusi gomba, májuska.**–FM-Mnosz; **Májusi gomba.** Van a **vastag májusi**, a húsa, a szára vastagabb. Boglyahelyeken fordul elő. A csoportos **májusi** boszorkánykörökben van, bokrok alatt, kökényes-szilvasokban. Az utóbbi években

ősszel is előjön.–CsL-Ver; **Vastag májusi, vékony májusi, illatosmájusi.**–BK-Ver; A **májusi gomba** elnevezés ritkán a szegfűgombát is jelölheti.

szagos májusi, illatos májusi, szagosgomba

Szagos májusi, fehér májusi, májusi gomba. Ennek kúposabb a teteje, a lemezei sűrűbbek, fehér, húsosabb mint a szilvamájusi (megj. tövisaljgomba).–KE-Per; **Májusgomba, májusigomba, szagos májusi.** Első gomba a vidéken, tiszta fehér. Jellegzetes illata van.–LZ-Szob; **Májusi gomba, szagos májusi, illatos májusi.** Fehéres, sárgás, gyümölcsösökben, lankás kertekben vagy a szőlők közötti utakban úgy köll kikaparni a haraszt alól. Nagyon jó illata van, ha az ember elmegy mellette, messziről elárulja magát.–BE-Per;...**illatos májusi.**–BK-Ver; **Májusigomba, szagos májusi, illatos májusi.**–VL-Kem; **Szagos májusi.**–PF-Tol; **Szagos májusi, májusi.**–CsL-Pat; **Májusgomba, szagos május.**–PJ-Tol; **Szagos májusi, rendes májusi.**–GJ-Per; **Májusi szagosgomba, májusi.**–HL-Let; **Májusi gomba, szagos májusi,** csak akácokban, április 25-e körül.–KJ-Szen; **Szagos májusi, májusi gomba.** Körtésben telepek vannak. Inkább bozótosokban van, kökény, galagonya, csipkebokor mellett.–FidS-Per; **Májusi gomba, szagosgomba.** Szép nagyra megnől. Szép sorjába terem, mindig ugyanott.–CsA-Let.

bokoralja

Bokoralja, mert kökénybokor alatt van. Az apámtól hallottam így, ez az itteni neve. Néhányan májusinak hívják.–AA-Berk; Tövisalja, **bokoralja.** Lisztszaga van.–SE és SM-Kós.

lisztgomba, lisztike

Májusgomba. Kóspallagon **lisztike, lisztgomba.**–SzL és SzÁ-Kmar; Egy zebegényi ember úgy mondja hogy **lisztgomba.**–PJ-Idam; **Májusi gomba, lisztszagu gomba.**–MM-Kir.

szentgyörgygomba

Májusi gomba, szentgyörgygomba.–NF-Idam; **Májusgomba, májusi, szentgyörgygomba.** Erdőszéleken, galagonyásban.–GF, JD-Szok; **Szentgyörgygomba.**–MK-Bern; **Májusi gomba, szentgyörgygomba.**–PT-Ver; **Májusi gomba, szentgyörgygomba.** Réten. Van a fű alatt is. Ami feljön a fű fölé az már megkukacosodik.–TJ-Nmar. A májusi pereszke és a tövisaljgomba mellett a vidéken leginkább talán a kucsmagombát illetik ezzel e névvel.

kökénygomba, kökényesi májusi

A májusi pereszket is **kökénygombának** nevezik.–HNI-Szok; **Ipolyságon kökényesi májusi** (?tövisaljgomba)–VA-Hont.

elsőgomba: Egy verőcei gombásztól hallottam az **elsőgomba** nevet.–SS-Magy (egyszer elhangzott név).

PISZTRICGOMBA (Polyporus squamosus): pisztricgomba, pisztrica, topolygomba

A **pisztricgombát** nem szedik, mert nem ismerik.–MM-Kir; **Topolygomba, pisztricgomba.**–PF-Tol; **Pisztrica,** van aki eszi.–SS-Magy; **Pisztrica,** nem ismerik, taplónak hívják. Fiatal korában levesízesítésre lehet használni. Nagymamám belefőzte a tyúkhúslevesbe, aztán kidobta.–FJ-Nor; **Peszterice, fagomba.** Bükkfán, tölgyön, akkorára nő mint a fedő. Levesnek szokták.–VL-Kem.

PÖFETEGEK

Bimbós-, körtealakú-, pikkelyes-, óriás-, szürke pöfeteg stb. (*Lycoperdon perlatum, L. pyriforme, L. utriforme, Langermannia gigantea, Bovista plumbea*): **pöfeteg, pöffeteg, pöfeteggomba, püfeteg, püffeteg, püfeteggomba, óriás pöfeteg, pöfötke, pöfetke, pöfi, óriás pöfi, bimbós pöfi, tüskés pöfike, füstölögomba, füstgomba, körtepöfeteg, pinafüstölő, porgomba, puffancs, pukkancs, pukkancsgomba, kenyérgomba, almapöfeteg, labdagomba**

pöfeteg, püfeteg

Pöfeteg.–SchM-Szen, TR-Kem, GA-Berk, FM-Mnosz, CsJ-Kmar, KL-Kem, FidS-Per, TF-Tésa, SzJ-Nbör; **Pöfeteg.** Akkor mint egy zsemle, két nap múlva mint egy 3 kg-os kenyér. Van akkor is mint egy 10 forintos.–BE-Per; **Pöfeteggomba,** így mondják. A picikéket gyűjtik (bimbós pöfeteg) a szegfűgombával együtt.–GyL-Vmik; **Pöfeteg.** Azt szedik amelyik olyan mint a villanyizzó.–GF-Szok; **Pöfeteggomba.** Akkorára nő mint a futball.–HJ-Itöl; Régebben **püfeteg,** most **pöfeteg.**–MK-Bern; **Püfeteg.**–DA-Nóg; **Erdei püfeteg,** nem eszik. **Mezei püfeteg,** eszik. Ha valakinek a lába fekélyes volt, rászórták a port. Állatok fekélyére is tették. Gyerekkoromban Honton berakták egy ládába, s ott tartották.–VA-Hont; **Püffeteg.** Nagyorosziba megeszik, Horpácson senki.–ML-Hor; **Püfeteg.** Béren nem eszik. Őrítettük a libákat, mezitláb jártunk. A kis pöfeteget szétszedtük s megkentük vele a lábunkat ha a tallón megvéreztük. Bedörzsöltük a sebet. A pöfeteg elállította a vért, s gyógyult a seb tőle.–PE-Hor; **Püfeteg, pukkancs.** Mikor gyermek voltam, Rimócon, ha elestem a réten, szedtem pöfeteget, s rátettem a port, a pici pöfeteg porát.–BB-Hont; **Püfeteg.**

Rápüfölnék mint a gyerekre, s füstöl. –GGy-Bern; **Püfeteg, püfeteg**. A kicsit szokták megenni. –KJ, KÁ-Szöd; **Püfeteggomba**. –VL-Kem; **Püfeteg**. –TI, ZV-Hont, PJ-Dré, LJ-Diós, CsM-Dré, NM-Nbör, OP-Nmar; **Püfeteg**, ü-vel Diósjenőn. –SzL-Kmar (sz. Diósjenőn); **Püffeteg**. –SI-Nóg; **Pöfeteg, püfeteg**. Találtam az öccsémrel vagy 20 éve egy kb. 50 cm-es átmérőjű pöfeteget, a Jácsmenyen. Megmértük, 4, 85 kg volt. Alig fértem be vele a Škodába. –DJ-Tol; **Püfeteg, püfeteg**, füstölő gomba. –DJ-Nor; **Pöfeteg**. Kirántják. Fölkökazzák, mint a húst, pörköltnek. Van aki a bimbóst is összeszedi. –OJ-Itöl; **Pöffeteg**, a kicsit is a nagyot is szedik. **Óriás pöffetegnek** hívták. –GM-Kpusz; **Pöfeteggomba**. Nem ették. Rátapostunk, lőtt egyet, s mentünk tovább! –KM-Kpusz; **Pöfeteg**, mint a halat szeletelik, sós tejbe kiáztatják, s kirántják. Olyan mint a tonhal. –RR-Nmar; **Óriás pöfeteg**. Rántva. Felszeletelik centi vastagságúra, s tartárral megkésztik. Olyan mintha velőt enne az ember. –MI-Ver; **Pöfeteg**, az óriást eszik. Apu leszede a bimbókat is. Márianosztrán komoly méretűek voltak. –CsL-Ver; **Pöfeteg**. Mint a focballabda, úgy megnől! Királyréten, fűrészesporos helyen sok volt. –SE, SM-Kós; **Pöfi**, a picikék, **pöfeteg** az óriás pöfeteg neve. Vagy 16 éve találtam egy 50 cm-es átmérőjűt. Úgy feküdt mint egy kutya a szőlőtőkén. Gondoltam ide jött szerencsétlen kutya megdögleni. S hát nem kutya! –VL-Rét; **Pöfeteg**. Csak az óriást szedem. A rántott sajthoz hasonló. –SL-Kmar; **Pöfeteg, óriás**-, **apró**-, **mezei pöfeteg**. –GJ-Nbör; **Pöfi**, **bimbós pöfi**, **óriás pöfi**. A bimbóst nyersen eszem. Megsózom, s eszem. –Himl-Zeb; **Pöfötte, pöfette**. –HE-Szen; **Tüskés pöfike** (bimbós p.). **Pöfeteg**, szép nagy labdák. –NF-Idam; **Pöfi**. –SS-Mkút; **Pöfete** (g nélkül). Titkos helyeken terem. Amikor lány voltam mondták, hogy: „Arra dolgozik hogy kerekedjen, nem a szárára, nincs szára”. Drága volt. Ha valaki talált elvitte Vácra a piacra, ott szeletelte, s a nagyurak megvették. –KE-Ver; **Pöfeteg, almapöfeteg**, kisebb mint az óriáspöfeteg, ripacsos a teteje. Óriás pöfeteg, **labdagomba**. Sima a teteje. –KJ-Szen; **Pöfeteg, körtepöfeteg**. –PF-Tol; **Pöfeteg, pukkancsgomba**. Utóbbi a **körtepöfeteg** neve. –KJ-Szen.

puffancs, pukkancs

Puffancs, pöfeteg. –GE-Nbör, OA-Let, BM-Mnosz, LE-Ver, LZ-Szob, GN-Nmar; **Két rongy közé tették a puffancsot**. Beáztatták vízben, s így tették a sebre. Amikor jól kiszívta a gyulladást, akkor levették (1950-es években). Vágásokra is tették. Ha vágott seb volt, akkor elég volt egy nap s elment a gyulladás. –DA-Nóg; **Puffancs, pukkancs, puklincs**. A pikkelyest gyűjtöm, hal íze van. Majdnem olyan mint az őzláb. –KJ-Kós; **Pöfeteg. Puffancs**. Picike, mikor beérik port ereszt ki. Mérgező. –NI-Hont; **Püfeteg, pöfeteg**. A pici az **pukkancs**. –DJ-Nor; **Pöfeteg**. A kicsi az **puffancs**. –AA-Berk; **Puffancs**. Az apróra mondták Kóspallagon. –SzA-Kmar; **Pöfeteg**. A kicsikék **puffancs, pukkancs**. –SI-Kmar; **Pöfeteg, pukkancsgomba**. –KJ-Szen; **Pöfeteg, puffancs**. Fogyasztom a bimbóst is. Levesbe, rántani. –VA-Kir; **Puffancs**, a kicsi pöfetegekre mondták így a gyerekek Kemencén. –TI-Ver; **Pöfeteg, puffancs**. Mint a púder pöffen egyet. –TGy-Mnosz; A pici az **pukkancs**. –DJ-Nor; **Pöfeteggomba, pukkancs**. –FJ-Nbör; **Puffancs**, óriáspöfeteg, pöfeteg. –FÁ-Rét; **Pöfeteg, puffancs**. Durrogatni szoktuk. –DE-Kós; **Pöfeteg, puffancs**. Az édesapám is ette, kirántva elsőrendű. –GJ-Per; **Pöfeteg Zebegényben, puffancs Márianosztrán**. –SzA-Mnosz.

füstölőgomba

Az aprót **füstölő gombának** hívják. –FS-Per; **Pöfeteg, füstölőgomba**. A libabásztor botval reaütöttek, s füstölt. –KE-Per; **Püfeteg, pöfeteg, füstölő gomba**. –DJ-Nor; **Pöfeteg, füstgomba**. –CsJ-Kem; **Pöfeteg, füstgomba**. –SzÁ és SzL-Kmar.

kenyergomba

Pöfeteg, püfeteg. Gyerekkoromban nevezték **kenyergombának** is. Mondták, hogy „úgy nyő mint a kenyér.” –GyM-Kem; Kemencén hallottam, hogy az óriáspöfeteget **kenyergombának** nevezték az ottani erdészek. –TI-Ver; Honton **kenyergomba**. Az óriáspöfeteg neve még pöfeteg és püfeteg. –GyZ-Bern; **Pöfeteg, kenyergomba**. Ahogy leszelem, mint egy szelet kenyér. –NE-Tésa.

pinafüstölő

pöfeteg, pinafüstölő. –SZI-Nóg; **Pinafüstölő**, a kis pöfetegekre mondták. –VJ-Diós; Az óriást megeszik, a kicsike az **pinafüstölő**. –MJ-Diós; **Pöfeteg**, amikor gyerekek voltunk, úgy hívták hogy **pinafüstölő**. Mondják úgy is hogy **hubagomba**. –BE-Nóg; **Pinafüstölő**. –CzM-Nóg; **Pöfeteg, pinafüstölő**. Amikor beérett benyomtuk s füstölt. –DréA-Nóg; **Pöfeteg**. A kicsi az **pinafüstölő**. –KM-Nóg; **Pöfeteg, pukkancsgomba**. Ez utóbbi a körtepöfeteg neve, amit **pinafüstölőnek** is neveznek. –KJ-Szen; **Pöfeteg, puffancs, pinafüstölő**. Hallottam hogy szárítja a sebet. –RI-Magy.

porgomba

Pöfeteg, porgomba a kis pöfeteg neve. Ráléptünk, porzott. –GM-Szen; **Pöfeteg, porgomba**. –VJ-Kpusz.

REDŐS PAPSAPKAGOMBA (Gyromitra esculenta): papsapkgomba, papsipkgomba, papsajtgomba, rózsapapsipka, kucsmagomba, redőgomba

Papsapka. Ritkán fordul elő. Ettem belőle. –GS-Diós; **Papsapkgomba**, kevesen ismerik, mert ritka. Nem fogyasztják. –MM-Kir; A **papsapkát** nem szedik le. –GF, JD-Szok; **Papsipkgomba**. Inkább kucsmagombának hívják. Fogyasztják. Nem lehet fedő nélkül sütni, mert úgy pattog, mint a kukorica. A redők miatt pattog. Félek tőle, mert olyan mint a béka. Csemetésekben terem, azok szélein. Gyönyörű gyöngék. –BE-Per; A **redős papsapkgombát** nem eszik meg. –DL-Per; Az édesapám megette, én is megeszem a papsapkgombát. Először forrázni kell, utána pörköltnek megsütni. –SZI-Nóg; A papsapkát is **kucsmagombának** nevezik. –HNI-Szok; **Redőgomba**, papsapkgomba. Tölgyesekben, árkokban, vízenyős helyeken. –RJ-Nmar; A **papsapkát** fogyasztják, de én nem. –TJ-Nmar; **Rózsapapsipka**. A papsapkgomba neve, eszik, pörköltnek. Nem mérgező, gyerekkoromban is ették. –KJ-Szen;

Megették a papsapbagombát. Előtte leforrázták.–RR-Nmar; *A papsapbagombát nem eszik.*–MI-Ver, CsL-Ver; *Papsajtgomba* a papsapbagomba neve. Az apám és Pfaf Lenke néni így nevezték. Szedték, ették, de előtte leforrázták. Fasírtnak és pörköltnek készítették. –AA-Berk.

RÓKAGOMBÁK

Sárga- és halvány rókagomba (*Cantharellus cibarius*, *C. pallens*): **csibegomba**, **tavaszi-**, **nyári-**, **ősz-**, **erdei-**, **sovány csibegomba**, **csibiske**, **csibüske**, **csibiskegomba**, **gyertyán csibiske**, **ősz csibiske**, **csipiske**, **csirkegomba**, **rókagomba**, **tyúkgomba**, **sárgagomba**, **tojásgomba**, **kurátka**, **csiperke**, **sárgavirító**, **fiagomba**

Leginkább a csibegomba és a csibiskegomba megnevezése él a Börzsönyvidéken. Ismerik a rókagomba nevet is, de ritkábban mondják.

csibegomba, csirkegomba, rókagomba

Csibegomba.–MM-Zeb, SzI-Szok, KJ-Kós, SM-Nóg, VJ-Dió, FS-Nor, LI-Dió, VA-Kir, HI-Kmar; **Csibegomba**, **rókagomba**. Két féle van, **tavaszi csibe** (tölgyes, bükkös), ez narancssárga és **ősz csibe** (gyertyános-tölgyesben), ez citromsárga, nem olyan illatos. –GF-Szok; *A csibegomba csoportosan, szőnyegekben, hosszú csíkokban terem.*–LZ-Szob; **Csibegomba**, csibiske, **rókagomba**. Van **ősz csibegomba**, az halványabb, a szára vékonyabb. Fele vékony mint a **nyári** szára. –HL-Let; **Csibegomba**. Szobon nem mondták, hogy **rókagomba**. –ME-Szob; **Csibegomba**, **rókagomba**. Kétféle van belőle: egyik halványsárga, másik sötét. Az előbbi június végén van, bükkösökben, a másik az később, a tölgyeseket kedveli. –SchA és SchE-Kós; **Csibegomba**. Május végétől őszig terem. Az **ősz csibegomba** halvány zöldes-sárgás színű, öreg bükkösökben rengeteg van szeptember-októberben. –TJ-Nmar; **Rókagomba**, **csirkegomba**, **erdei csibegomba** (megj.: a mezei csibegomba az a szegfűgomba). –CsL-Patak; **Csibegomba**, **csirkegomba**. –EI-Mnosz, NV-Kós, BE-Mnosz, MJ-Dió, HE-Szen; **Csibegomba**, **csirkegomba**. Zsinórba szokott lenni, gyertyánosban. –VJ-Nóg; **Csibegomba**, **csirkegomba**. **Rókagombát** nem mondanak. –SzE-Berk; **Csirkegomba**, csibegomba, csibiske, csomóban vannak széjjel, mint a csirkék, sárgán. –AA-Berk; **Csirkegomba**. –KE-Ver, SzL-Kmar, GM-Kpusz, KM-Kpusz, SchM-Szen, PT-Ver, VJ-Kpusz; **Csirkegomba**. Nem mondják hogy **rókagomba**. –SchJ-Berk; **Csirkegomba**. Rókat nem mondanak. –VL-Rét; **Csirkegomba**, **rókagomba**. –BT-Berk, OP-Nbör, FM-Mnosz, DréA-Nóg, RJ-Nmar, Himl-Zeb; **Csibegomba**, **rókagomba**. –NM-Mnosz, BA-Ver, MM-Kir, DJ-Nor, SzB-Ver, HNI-Szok, GA-Berk, BK-Ver, MI-Ver, RR-Nmar, KM-Nóg, BE és SzM-Nóg, SzI-Nóg KJ-Nmar, DZs és BM-Nóg, DA-Nóg, CsJ-Kmar, NF-Idam, SE, SM-Kós; BV-Nmar, OA-Let; **Csibegomba**, **rókagomba**. Szereti a gesztenyét is: Kittenberger-völgy, József Attila-völgy. A gesztenyében hamarabb indul. –ZF-Zeb; **Rókagomba**, **csibegomba**. A Magyar-völgyben, a szelídgesztenyében. –GN-Nmar; **Csibe** Diósjenőn, **csibe** és **róka** Kóspallagon. –SzL és SzA-Kmar; **Rókagomba**. –SS-Magy, PJ és PA-Tol, DJ-Tol, ML-Hor; Csak **rókagomba**, nem mondták hogy csibiske, sem csibegomba. –OJ-Itől; Inkább **rókagomba**. Diósjenőn **csibegomba**. –FÁ-Rét, HJ-Itől; **Rókagomba**, csak így hallottam Berkenyén az édesanyámtól. Nem ettük. „Nem rája a csiga.”-mondta édesanyám (!). –HM-Ver; *A rókagombát gereblyével szedték, mert a haraszt alatt vastagon van.* –PF-Tol.

csibiskegomba, csibiske, csibüske

Csibiskegomba. Sorokban van. Sorba, s egymás mellett. Mint a csibék sárgállnak. Tölgyesben, gyertyánosban. Nedvesebb, hűvösebb helyeken, a Pókai-részen, Csitár-pusztá környékén, a Sági oldalon. –PI-Bern; **Csibiskegomba**, ritkán **rókagomba**. –GGy-Bern; **Csibiske**, olyan mint a csibehús. A **rókagomba** elnevezés ritka. –BE-Per; **Csibiske**. –KE-Per; **Csibiskegomba**. Kicsi, sárga mint a csibe. –GyL-Vmik; **Csibiskegomba**, **rókagomba**. Május elején már van tölgyesekben, a cseres-tölgyesekben, a Csarna völgyében, a Hátúton, a Strázsahegyen. –FS-Per; **Csibiske**, csibegomba. Nem mondják a rókát. –VL-Kem; **Csibiske**. A **rókagombát** azóta mondják amióta az iskolákban kezdték oktatni. –KL-Kem (nyug. tanár); **Csibiske**, **rókagomba**. –CsA-Let; **Csibiske**. –MK-Bern; **Csibiskegomba**, **róka**. –GyM-Kem; **Csibiskegomba**. –GyZ-Bern (szül. Honton); **Rókagomba**, **csibiskegomba**. –TR-Nógrádsáp (szül. Kemencén); **Csibiske**, csibegomba. Van má' csibiske június vége felé! –GJ-Per; **Csibiske**. Már májusban előjöhethet. A **gyertyán csibiske** vagy **ősz csibiske**, gyertyánosban van, vékonyabb szárú, kevésbé illatos és világosabb, nem annyira húsos. –FidS-Per; **Csibiske**, **rókagomba**. –ZV-Hont; **Csibegomba**. **Csibüske**, ü-vel Borsosberényben. –SL-Kmar; **Csibiskegomba**. –TI-Hont; Az Ipoly-mente felső részén – Kemence, Bernecebaráti, Hont, Perőcsény – főleg a csibiskegomba megnevezést mondják.

kurátka

A rókára soha nem mondják Drégelypalánkon hogy csibiske, hanem **kurátka**. Körülbelül 70% kurátkát, úgy 30% rókát mond. Június 5-10. táján jelenik meg. –PI-Dré; **Kurátka**, újabban **rókagombát** is mondanak. –PJ-Dré; *A csibiskegomba nevet ritkán a rókagombára is mondják Drégelypalánkon, de az inkább kurátka.* –GGy-Dré; **Kurátka**. Honton csibiske. –CsM-Dré; **Kurátkát** is mondanak mint Drégelypalánkon. –ZV-Hont; Drégelypalánkon **kurátka** a rókagomba neve, s nem mondanak csibiskét mint máshol. –HL-Let; **Rókagomba**, **kurátká**. –BB-Hont;... **kurátka** Palánkon, Honton. –CsL-Patak; **Rókagomba**, sárga gomba, csibiske, **kurátka**. –VA-Hont;...**kurátka** Drégelypalánkon, **rókagomba** Kismaroson. –SL-Kmar.

sárgagomba

A **sárgagomba** lehet hogy a német *Gélischwamme* tükörfordítása Nagyörzsönyben: **Sárgagomba**. Svábul *Gélischwamme*. A mi házukban így mondták. Legjobb, legfinomabb.–AA-Nbör; **Róka**gomba, **sárgagomba**.–NA-Nbör; **Sárgagomba**, csibiskének, csirkének nem mondják.–FJ-Nbör; **Sárgagomba**, róka**gomba**, csibegomba.–NM-Nbör; **Róka**gomba, **sárgagomba**.–GJ-Nbör; **Sárgagomba**, róka**gomba**.–SZJ-Nbör; **Sárgagomba**.–PI-Nbör.

csiperke

Rókagomba, **csiperke**, csibegomba.–NI-Hont; Van aki **csiperkének** mondja Honton a rókát is (NI-Hont); **Csiperke**, csibiske, róka**gomba**.–ZV-Hont; **Róka**gomba, csibegomba, **csiperke**.–DE-Kós; **Csiperke** a róka**gomba** neve. Jó ropogós.–GM-Szen.

Egy alkalommal elhangzott nevek: csirke**gomba**, csibegomba, róka**gomba**, **sárgavirító**. Csak cserben terem.–KJ-Szen; Csibegomba. Az apró róka**gombát** **fiagombának** neveztük az édesapámmal.–CsL-Ver.

Tölcséres rókagomba (*Craterellus tubaeformis*): A tölcséres róka**gombát** **sovány csibegombának** nevezik Kóspallagon. Nem fogyasztották.–KJ-Kós; Volt a **sovány csibegomba**. Vékonyabb húsu. Később, augusztus-szeptemberben, citromsárga volt, szürkés-barna a kalapja. Inkább sűrű, hűvösebb, nedves, vízesebb területeken van. Ritkább.–DE-Kós.

SÁRGA GÉVAGOMBA (*Laetiporus sulphureus*): **sárga ge**vgomba, **sárga gé**vgomba, **gel**vgomba, **fűzf**agomba, **fűzf**agejva, **fűzf**agéva, **sárga fűzf**agomba, **sárga ge**jva, **tapl**ógomba, **nyári gé**vgomba, **nyárf**agomba, **fűzf**atapló, **sárga lask**agomba

Fűzfagomba, **sárga ge**vgomba. Fűzfákon, topolyfán.–CsA-Let; **Fűzf**agomba.–OA-Let; **Fűzf**agomba, amíg tejes addig jó. Amíg puha.–TJ-Nmar; **Fűzf**agomba. Nem fogyasztják.–KE-Per; **Fűzf**agomba, volt aki szedte.–ME-Szob; **Fűzf**agomba, **gel**vgomba.–BE-Mnosz; **Fűzf**agejva.–NI-Hont; **Sárga ge**jva.–ZV-Hont; **Fűzf**agomba.–BK-Ver; **Ge**vgomba. Sárga, tejbe beáztatni, szeletelni, kirántani, amikor fiatal. Tölgyfán és fűzfán van.–CsJ-Kmar; **Fűzf**agomba. A Duna-parton sok van.–HM-Ver; A **sárga gé**vgombát többen fogyasztják. Terem az Ipoly-menti fűzfákon, nyárfákon, öregebb gyümölcsösökben. Régebben a halászek szedték le a gévgombát, főleg ők ismerték.–GyL-Vmik; **Fűzf**agomba. Van aki szedi Szokolyán.–MM-Kir; **Fűzf**agomba, kirántva isteni finom. A damásdiak nagyon szeretik. Szobtól Letkésig a fűzfákon, az Ipoly-mente tele van. Rengeteg van tavasszal. Rántva az igazi, olyan mint a velő. Ennél már csak a pöfeteg finomabb.–TGy-Mnosz; **Fűzf**agomba, **sárga ge**jva.–MJ-Let; **Fűzf**agomba, **ge**vgomba, akkor jó amikor még löttyedt.–HimI-Zeb; **Fűzf**atapló, **fűzf**agomba.–KJ-Szen; **Fűzf**agomba, zsírba megsütik, kirántják.–RR-Nmar; **Ge**vgomba, **gé**vgomba, **fűzf**agomba. A Duna-parton fűzfákon. Ecetes tejbe kiáztatják, majd kirántják.–MI-Ver; **Fűzf**agomba, **ge**jva, **gé**va. Fiatalon jó, fogyasztjuk. Fokhagymás tejben a zsengeteket kiáztatjuk, s kirántjuk.–CsL-Ver; **Fűzf**agéva.–RI-Magy; **Fűzf**agomba. Tejbe kiáztatják 1 órát. Rántva, felszeletelve fogyasztják, mint a rántott húst.–OP-Nbör; **Fűzf**agomba.–VA-Kir; **Fűzf**agomba.–SzL-Kmar; **Sárga ge**vgomba, van aki marinírozza.–HI-Kmar; **Fűzf**agomba, **nyárf**agomba, **ge**vgomba, **gé**vgomba.–SL-Kmar; **Sárga fűzf**agomba.–HL-Let; **Sárga gé**vgomba.–NF-Idam; **Fűzf**agomba. Többen fogyasztják. Egyesek tévesen laskának, **sárga laskagombának** hívják. A Duna- és az Ipoly-menti fűzfákon terem. Tiszta sárga, kisebb tányérnagyságúak, egymás felett helyezkednek el. Rántva, sütvé, fasírtként fogyasztják. Úgy néz ki mint a kelkáposzta.–LZ-Szob.

SÖTÉT TROMBITAGOMBA (*Craterellus cornucopioides*): **trombit**agomba, **fűsz**ergomba, **fekete tölcs**érgomba, **tölcs**érgomba, **fekete**gomba

A **trombit**agombát kevesen gyűjtik.–GyL-Vmik; **Trombit**agomba, **fekete tölcs**érgomba. Ritka. Fűszernek jó.–GF-Szok; Tíz éve ismerem, fűszernek használok.–KJ-Kós; **Fekete tölcs**érgomba.–DJ-Nor; Háromévente jön elő általában, s akkor nagyon sok van. Fűszergombának használjuk. Más nem ismeri, nem szedi Zebegényben.–HimI-Zeb; **Trombit**agomba. 2006-ban óriási telepekben volt. Megszárítottam, gombaport csináltam, 2 kg por lett belőle. Csak én szedem Perőcsényben.–FidS-Per; **Fekete**gomba, **fűsz**ergomba.–KJ-Szen; **Trombit**agomba. A gesztenyés környékén, vegyes erdőben. Megszárítani, megőrölni fűszernek.–BV-Nmar; **Fűsz**ergombának nevezik, kevesen szedik.–MI-Ver; **Trombit**agomba. Porítom. Kávédarálón ledarálom. Levesekbe, ételekbe teszem. A vajtőfülű gombászek ismerik.–CsL-Ver; **Trombit**agomba. A rizi-bizit feldobja.–KJ-Nmar; **Fűsz**ergomba.–PJ-Idam; **Trombit**agomba, **fekete tölcs**érgomba.–HM-Idam; **Fekete tölcs**érgomba. Nem ismerik.–NF-Idam; **Tölcs**érgomba.–VA-Hont; **Trombit**agomba.–GJ-Nbör, SI-Kmar; **Trombit**agomba, csak én gyűjtöm.–FJ-Nor; **Trombit**agomba, **fűsz**ergomba. A németek megvették, mint a cukrot.–CsL-Pat; **Tölcs**érgomba.–PE-Hor.

SZÖMÖRCSÖGÖK

Erdei szömörcög, **közönséges kutyaszömör**cög (*Phallus impudicus*, *Mutinus caninus*): **fasz**gomba, **lófasz**gomba, **szömör**cög, **bü**dögomba, **bü**dös **bocskor**osgomba, **dög**gomba, **kutyafasz**gomba,

tojásgomba, ördög-gomba, ördögtojás, kutyapöcsgomba, kígyógomba, siklógomba, bolondgomba, ceruzagomba, gyertyagomba, csuklyagomba, légyölő, kalapgomba

Faszgomba.—JD-Szok, FJ-Nor, CsL-Pat, HNI-Szok, MJ-Diós, SchA-Kós; **Lófaszgomba.**—KJ-Kós, NA-Nbör, FS-Per, PI-Nbör, FJ-Nbör, RI-Magy; **Lófaszgomba.** Júniusban. A Kapuhegy tetején lévő cseres-tölgyesben terem a szömöröcsög. A légy elhordja róla a bűdösséget.—RJ-Nmar; **Lófaszgomba.** Azt hallottam hogy fiatalon ehető, amikor tojásban van.—MM-Kir; **Tojásgomba.**—PJ-Idam; **Tojásgomba.** Mondják erre is és a császárgalócára is.—GyL-Vmik; **Szömöröcsögöt a faluban nem ismerik.** Akácosban van.—NE-Tésa; A szömöröcsögök a kucsmával egy időben jönnek elő.—GGy-Bern; **Szömöröcsög,** van aki kiszedi.—MJ-Let; **Szömöröcsög-gomba,** inkább az erdészeti dolgozók és a cigányok ismerik.—MK-Bern; **Szömöröcsög.** Bűdös.—FidS-Per; Nem ismerik a szömöröcsögöt.—GJ-Per; **Szömöröcsög.**—BV-Nmar; A szömöröcsögöt légyölőnek, bűdös gombának nevezik. Május-júniusban van, hamar összeesik. Olyan mint a kocsonya, tányérra teszik, rámegegy a légy mert bűdös. Megdöglik tőle. Leszedem. Két nap múlva mikor kocsonya kiteszem az udvarra, rászáll a légy, a szúnyog. Rovarölő.—KJ-Szen; **Bűdös-gomba.**—CsJ-Kmar; **Bűdös-gomba,** messziről lehetett érezni.—DréA-Nóg; **Bűdös-gomba, faszgomba** Diósjenőn.—SzL-Kmar; **Bűdös-gomba,** menekült mindenki tőle.—SI-Vác; **Bűdös bocskoros-gomba.**—DE-Kós; **Ördög-gomba, ördögtojás, faszgomba.** A kutyaszömöröcsögre mondták hogy **kutyafaszgomba.**—SzB-Ver; **Lófaszgomba, bűdös-gomba.** Összetaposták, nehogy más megegye.—OP-Nbör; **Dög-gomba.** Olyan bűz van körülötte, tudni lehet, hogy dög-gomba van ott.—PJ-Tol; **Dög-gomba, lófaszgomba,** nagyon bűdös.—GJ-Nbör; **Dög-gomba, bűdös nagyon.**—VA-Kir; **Kígyógomba,** nagyon bűdös.—AA-Berk; **Kígyógomba, siklógomba.** Bűdös. A siklók szeretik, rámennek, megeszik. Láttam...(?).—VA-Hont; **Kutyafaszgomba.** Egy km-ről bűdös, meg lehet érezni. Még az állatok is kikerülik, a vaddisznók, a nyestek.—PF-Tol; **Kutyafaszgomba.**—BB-Hont; **Kutyapöcsgomba.**—MI-Ver; **Bolondgomba.**—DJ-Tol, LI-Diós;

Egy esetben: **ceruzagomba, faszgomba.**—VL-Kem; **Gyertyagomba,** vegyes erdőben.—FS-Nor; **Csuklyagomba.** Van aki megeszi, egész fiatalon, pörköltnek. A Duna-parton, tavasszal, márciusban a kucsmával együtt van. Szömöröcsögöt nem mondanak.—HimI-Zeb; **Kalapgomba,** a szömöröcsög neve, nem használják semmire.—HI-Kmar.

TAPLÓK

Bükkfa-tapló (Fomes fomentarius), esetleg más taplófajok is: **taplógomba, fagomba, tapló, fűzfagomba**

Bükkfatapló. Disznek, virágtartónak. A nagy példányokból széket csináltak. Juhász nevű cipésznek Bernecén volt ilyen széke. Méhészek beleteszik a füstölőbe. Máthé Károly édesapja méhész volt, csinálta.—PI-Bern; **Bükkfatapló.** Olyan mint a parafa, mint a szivacs. A méhészek füstölnek vele.—BE-Per; **Tapló, fagomba.** Bükkfatapló, fűzfatapló. Régen tüzet gyújtottak vele. Belefűrnak a taplóba, s beleteszik a virágvasárnap barkát.—GyL-Vmik; **Tapló.** Az ötvenes években tűzkövel tüzet gyújtottunk vele tehénőrzés közben. Acélreszelőt kovakőhöz ütöttük.—HJ-Itöl; **Bükkfatapló.** A bükkfataplót használták tűzgyújtásra az 1940-es években. Szétverték, mozsárban összetörték. Tűzkövet, hasított homokkővet eltört fűrészlappal kaparták. Mint a csillagszóró úgy szórta a lángot! A méhészek füstölőbe rakták a taplót. Jelenleg is használják a méhészek. Mikolán Szabó József.—MF-Vmik; **Taplógomba, fagomba.**—GE-Nbör; Bükkfatapló. Széket csináltak belőle. Virágvázát is, s bekenték vasporral.—RJ-Nmar; **Tapló,** a méhészek füstölnek vele.—FS-Per; **Topló.** Ipolyszakállason a dédapám testvére asztma ellen füstölt a taplóval (megj. nem tudni melyik fajról van szó). Égette mindig a taplót. Megsáritotta, tányérba tette, s égette. Perőcsényben Tóth Lajos suszternek taplószéke volt.—KE-Per; **Fagomba.** Diófa oldalán a tapló elég nagyra megnő. Szürke. Kítették a napra, hogy száradjon meg. Eltörték, szétvágják, kikalapálták olyan finomra, mint a vatta. Kővet kerestek a Vár-patakban, sárga színű kavicsot. Széttörték a békásokövet. A követ a taplóhoz fogták. Három élő fűrészreszelő sarkával ütötték a követ. Így gyújtották meg a cigarettát, nyáron a füvet, az elhagyott parlagot.—PJ-Dré; **Fagomba, taplógomba.** Gyerekkoromban a taplót meggyújtották kint a szabadban, s éjjel világított. Égett, sínylódott. Gyerekkoromban Kemencén láttam taplószéket.—VL-Kem; **Tapló, fagomba.** Bükkfatapló. Rádiótartónak, virágtartónak.—SZL-Nóg; **Fagomba.**—SzE-Berk; **Taplógomba.**—ME-Szob; A nagyszüleim, dédszüleim, a nők kimentek a szőlőbe kapálni, kötözni. Szalonnasütéshez a rőzsét a tapló segítségével gyújtották meg.—SzG-Nbör; **Tapló, fagomba.** Gyerekkoromban Nagybörzsönyben láttam suszterszéket taplóból.—FS-Nor; **Bükkfataplót** megsáritottam, lyukat fűrtam bele, fával beledörzsöltem. Összemorzsoltam kis száraz füvet, rátettem. Két követ összepattintottam (patakban kovakövet), szikra keletkezett, ráhullott, s parázlott, izzott. A parázló, izzó tapló fölött megsütöttük nyáron a gombát. A galambot, a keserűt.—NI-Hont; **Tapló.** Disznek, magában lelakozva. Otthon a fiammal a virágállványra kötöttük, a cserepek közé, disznek. A gyerekekkel gyűjtettem gyakorlati foglalkozáson taplót (bükkfa-, paráztapló). Diszket faragtak: kocsikat, szekereket, gyertyatartót. Karácsonyra ajándékokat készítettek. Karácsonyi műsorok kirakták, s ajándéknak szétosztották.—CsJ-Kmar; **Tapló.** Kismarosra vittem a méhészeknek taplót. Kemencén 1952/53-ban mutatta egy idős ember: két kovakövet összeüjtött, szikra keletkezett, ráhullott a bükkfataplóra. Fújta, tüzet gyújtott az erdőben. Pipázott. Zacsóban hordta a taplót.—TI-Ver; **Taplógomba.** Virágtartónak. Méhészek füstölésre. Most is mert drága az üzleti füstölőszer. Ez a legolcsóbb megoldás. Mézért cserébe viszek a méhésznek, Vicencz Gyulának 8-10 darabot. Ő nyersen felszeleteli, megsáritja, s aztán riasztja a méheket.—FidS-Per; **Taplódarabokat** (bükkfatapló), kukoricatuskát (a csutkája) s korhadt nyárfa belét összekeverve teszem bele a füstölőbe, s füstölöm ki a méheket.—VGy-Kem.

Fagomba

Tapló, **fagomba**.–BT-Berk; **Fagomba**, díszítésre, alkalmi csokrokhoz, karácsonyi fagyöngyös csokrokhoz, asztaldiszekhez taplót is tesznek.–KJ-Szen; *A taplót a magyarok mondták. A német rész fagombát mondott, németül, holzsvoma.*–GM-Kpusz; *A tapló szót nem hallottam.*–KM-Kpusz; Inkább a sváb többségű falvakban él az elnevezés.

TEJELŐGOMBÁK

Kenyérgomba (*Lactifluus volemus*): **kenyérgomba, kenyérkeserű**

Kevésbé ismert, nem közismert. **Kenyérgomba**.–KJ-Kós, MJ-Dió; **Kenyérgomba**. *Az idősebbek ismerik, édesapám is ette nyersen, én is.*–SZI-Nóg; **Kenyérgomba**, *az idősek nyersen is ették. „Egyél belőle!”- mondták. Nagyon kevés van, egész évben egyet-kettőt találtunk.*–FM-Mnosz; *Roston megsütöm, megszőm.*–KJ-Nmar; **Kenyérgomba**. *Megettük nyersen. A legjobb szomjoltó, olyan mintha zöld diót ennénk. A régiek mind ismerték, a favágók, az erdőjárók.*–KJ-Kós; *Nem ismerős.*–SZE-Berk, ME-Szob; *A kenyérgombát nem ismerik, nem közismert.*–SZB-Ver; *A kenyérgomba* *nevet nem hallottam.*–Himl-Zeb; *A kenyérgombát nem ismerik, nem foglalkoznak vele.*–MI-Ver. Egy esetben: **Kenyérkeserű**. *Ismerik, megsütik. Nem eszik meg nyersen soha. Apám se ette.*–VL-Kem.

KESERŰGOMBÁK

Fehértejű- és zöldülőtejű keserűgomba (*Lactifluus piperatus*, *L. glaucescens*): **keserűgomba, keserőgomba, tejgomba, sütőgomba, kutyatejgomba, paprikagomba, tejesgomba, platnigomba, tepsigomba**

Keserűgomba.–GGy-Bern, GS-Dió, Himl-Zeb, HJ-Itöl, CsA-Let, SZI-Szok, KE-Per, SM-Nóg, BE-Mnosz, PJ-Dré, LI-Dió, PF-Tol, BB-Hont, GJ-Nbör, TF-Tésa, NE-Tésa, FJ-Nor...stb.; *Tölgyesben terem. Platnyin sűtik meg, megfoghagymázzák.*–LZ-Szob; *A csibegombával egy időszakban terem, lábas erdőben, cser-, bükk-, de leginkább tölgyerdőben. Régen megsózták, platnyin megsűtötték, aztán megszírozták és piritós kenyérral ették. Suhanc korunkban azon éltünk.*–ZGy-Idam; **Keserűgomba**. *Kályhán, platnin megsűtik, hideg zsírt tesznek rá, s zutty be! Juhtúróval is szokták.*–FS-Per; **Keserűgomba, keserőgomba**. *Május végén, június elején cseresznyeszedéskor, amikor megrepedt a cseresznye.*–GyL-Vmik; **Keserűgomba**, *a Fehér-hegyi szelídgesztenyészben van.*–RJ-Nmar; *Régebben mlcsa.* **Keserűgomba**. *Szárral kell szedni, mert mikor sűtik abba megy bele a mérég. Majd le lehet törni.*–KJ-Kós; **Keserűgomba**, *az erdőben, parázson, nyárson megsűtötték.*–BE-Mnosz; **Keserűgomba**, *a sparhert tetején megsűtini.*–FS-Nor; *A keserűgomba* *termőhely szempontjából jelzi a csibegombát.*–VJ-Dió; *A keserűgombát Tolmácson nem ismerik. Hallottam hogy más faluban nyárson megsűtik.*–DJ-Tol; **Keserűgomba**. *Nem szedik Nagyorosziban, Tolmácson sem szedték.*–DJ-Nor; **Keserűgomba**. *Nagyapám nagyon szerette, zsírban megsűtötte, s a végén egy picike lisztet pergetett rá. Azzal együtt még sűlt egy kicsit. Kapott egy bőrt a gomba.*–KE-Ver; **Keserűgomba**, *az erdőn a munkások megsűtötték.*–KL-Kem; **Keserűgomba**, *nagy hagyománya van, ismerik. Kint az erdőn is megették. Nyárson sűtötték meg. Platnin is. Sóval, zsírral, kenyérral eszik. Verekszenek érte! Van aki a pelyhest is megeszi. Parázson megsűtik.*–FidS-Per; **Keserűgomba**. *Sűtini platnin, szalonnával túróval. Közismert.*–CsL-Ver; **Keserűgomba**, *nem ismerik, nem nevezik meg, nem szedik Rétságán.*–VL-Rét; **Keserűgomba**, *mlécsa. Nagyon finom platnyin megsűtve, utólag megszírozták, megsózták.*–SzÁ és SzL-Kmar; *Tűzes platnira tették a kétitőt (cékla- vagy változékony tinóru) és a keserűt, szárával fölfelé. Mikor megsűlt, levágták a szárát, mert belemegy a keserűség a szárába.*–HI-Kmar; **Keserűgomba**. *Juhtúróval, bacon szalonnával, hogy beleolvadjon. Fantasztikus!*–KJ-Nmar; **Keserűgomba**, *a masina tetején megsűtötték. Libatollal, zsírral megkenték miután megsűlt. Megsózták, s ették.*–ML-Hor; **Keserűgomba**. *Anyám szedte. Úgy készítette meg, hogy rántást csinált, s arra tette az előzőleg kiabált gombát. A rántásba jól megpirította, ropogósra, pirosra.*–PE-Hor; **Keserűgomba**, *mlécsa. A végét levágni, s mikor mozog a tönkje, akkor letörni.*–SI-Kmar (sz. Kóspallagon). **Tejgomba, keserűgomba.**–MM-Zeb; **Keserűgomba, tejelőgomba.**–SZI-Nóg; **Tejelőgomba.**–OA-Let; **Keserűgomba, tejgomba.**–AA-Kir, Himl-Zeb; **Keserűgomba, tejgomba**. *Gesztenyésekben, tölgyesekben. Nagyon finom.*–TJ-Nmar; **Keserűgomba, tejgomba**. *Ha megjelenik a keserűgomba, akkor már minden gomba van.*–BM-Szen; **Keserűgomba, tejesgomba.**–SI-Vác, OP-Nbör, NA-Nbör; **Keserűgomba. Kóspallagon tejgomba, mlécsa.**–VA-Kir.

Egy esetben elhangzott nevek: **Keserűgomba. Paprikagomba**, *mert csípős. Szokolyán egyáltalán nem szedik. A kóspallagiak nagyon szeretik, áradoznak a keserűgombáról.*–HNI-Szok; *Kóspallagon platnigomba a neve. A sparhertnek a platniján sűtötték, fordítva, mert így távozik a mérég.*–ZF-Zeb; **Keserűgomba, tejgomba, tepsigomba.**–CsL-Pat.

A német többségű falvakban – Katalinpuszta, Szendehely, Berkenye – a keserűgombát kevesen ismerik, nem szedik: *A németek a blaukát szedték, a keserűgombát nem szedték.*–GM-Kpusz; **Keserűgomba**. *A németek, svábok nem szedték, felrűgták. Csak újabban eszik. Csak a tanítónő ette Katalinpusztán, Varga Margit. Debreceni volt, 1945-től 69-ig élt Szendehelyen. Megsűtötte a kályha tetején. Csak ő ette, az édesanyja, meg a nővére.*–GM-Kpusz; *Soha nem hallottam a keserűgomba nevet. Bolondgombának hívták.*–SZE-Berk; *A keserűgombát nem ismerem.*–HE-Szen; *A keserűgomba nevet nem is*

hallottam. Nem él.–SchJ-Berk; Senki nem ette a keserűgombát.–KM-Kpusz; Kesperűgomba, a helybéliek nem ették. A tanító néniék erdélyiek voltak, ők ették. Varga Margit, tanítónő 1946 körül jött ide. Az anyukája erdélyi magyar volt.–VJ-Kpusz; Kesperűgomba. Nem szedik.–SchM-Szen; A keserűgombát nem is hallottuk így magyarul, nem ismerjük. Nem szedték. Lehet hogy nincs is...–GA-Berk.

Pelyhes keserűgomba (L. vellereus): *keserűgomba, kutyatejgomba*. Széles redőnyei vannak, a teteje befele horpad. Mérgező.–CsJ-Kmar.

RIZIKÉK

Ízletes-, lucfenyvesi-, vöröstejű-, vörösödőtejű rizike (*Lactarius deliciosus*, *L. deterrimus*, *L. sanguifluus*, *L. semisanguifluus*): *rizike, fenyőrizike, fenyőgomba, fenyőaljagomba*

Kevésbé ismert, de helyenként régebb óta gyűjtik, fogyasztják, savanyúságnak is elteszik.

Rizike.–GyL-Vmik, KJ-Kós, TGy-Mnosz, KJ-Nmar, NF-Idam, PF-Tol, VA-Hont...**Rizike**, van aki szedi.–MJ-Diós; **Rizike**, kevesen ismerik, nem szedik.–DJ-Tol, CsJ-Kmar; A **rizikét** nem szedik, nem ismerik.–FM-Mnosz; A **rizikét** nem szedik le.–ZF-Zeb; **Rizike, fenyőrizike**. Újabban Nagyorosiziban van aki szedi. Tolmácson nem szedték.–DJ-Nor; **Rizike**. Ismerik, elteszik savanyúságnak.–MM-Kir; **Rizike**. Nem nagyon ismerik, a környéken nem volt fenyves erdő. A szőlőirtásokat lucfenyővel betelepítették. Erdeifenyő alatt, a Zarándok-út alatti fenyvesben terem.–FidS-Per; **Rizike**, nem ismerik, csak kevesen, a jó gombaismerők. Népi neve **fenyőgomba**. Verőcén kb. 15 éve ismerik.–SzB-Ver; A **rizikét** nem szedik.–HimI-Zeb; **Rizike**. Mindig hivatalos gomba volt. Gombasalátát készítenek belőle. Megabároljuk, megsózzuk, ecetes, cukros lében eltesszük. Étterembe hordom, öt literes üvegekben. A szüleim is, az egész falu hordta a friss gombát az éttermekbe.–KJ-Szen; Néhány éve szedem.–MI-Ver; Nem ismerték a **rizikét**. Én az 1960-as évektől fogyasztom.–SI-Vác; **Rizike**. Édesapám rizikének mondta. Finom. Novemberben sok van Kóspallagnál. Ott és Nagymaroson **fenyőaljagomba** a neve.–CsL-Ver; Kóspallagon **fenyőaljagomba**.–NÁ-Kmar; **Rizike, fenyőgomba**. Kóspallagon savanyították.–SI-Kism (sz. Kóspallagon); A **rizike** ritka, jó savanyúságnak.–VA-Kir; Nem szedik. Én ismerem, más nem.–VL-Rét; **Rizike**. Befér az ujjam a szárába.–PJ-Idam; **Rizike**, régen nem ismerték, Nacsa Ernővel fedeztük fel a Fenyvesben (ültetett).–TF-Tésa; **Rizike**. A Csemetekertnél (telepített erdei- és lucfenyős) a Nyúzó völgyben van. Én ismertettem meg kb. 25 éve.–NE-Tésa; **Rizike**. 1984-től jött be a köztudatba, általam, a savanyúság révén. Saját receptem van, a nagymamától tanultam, s továbbfejlesztettem.–FJ-Nor; **Rizike**, egyre többen ismerik, kb. 15 éve kezdett ismerőssé válni.–GF-Szok; **Rizike**, 15 éve ismerem, mert telepítettek erdei- és lucfenyvest. Követségi autókat láttam ott egykoron, az egyik erdeifenyős szélén. Megnéztem hogy mit gyűjtenek. Így ismertem, meg a rizikét.–KJ-Kós.

TINÓRUK (*Butyriboletus*, *Leccinum*, *Neoboletus*, *Suillus*, *Suillellus*, *Xerocomellus*, *Xerocomus*) és **VARGÁNYÁK** (*Boletus*)

TINÓRUK

Céklatinóru (*Neoboletus luridiformis*), **változékony tinóru** (*Suillellus luridus*), ritkán még a **vörös-** (*Suillellus queletii*) és esetleg a **bíbor tinóru** (*Rubroboletus rhodoxanthus*): *disznógomba, disznótinórka, disznótinóra, disznóka, kékülő tinóra(u)(i), kékülő tinórka, kékelő vargánya, kékülőgomba, kékelőgomba, kikelőgomba, kék tinóra, kékítő, kékítőgomba, kékítő tinóra, tintagomba, tintavargánya, tintás vargánya, bányászgomba*

Disznógomba, disznótinórka. Törésre megzöldül, kékül. Ha megfőzik kimegy a méreg belőle. Azért disznógomba mert megfeketedik mint a disznó, amikor belemegy a pocsolýába.–GE-Nbör; **Disznógomba**. A változékony- és a céklatinóru neve. Kevesen fogyasztják, de csak alapos főzés után.–LZ-Szob; **Disznógomba**. A cékla, a bíbor és a változékony tinóru neve. Fogyasztják.–GyL-Vmik; **Disznógomba**.–FS-Nor, TI-Hont, ME-Szob, BE-Mnosz, PJ-Tol, HI-Hont, ZV-Hont, VJ-Diós; **Disznógomba**. Ropogósabb, mint a vargánya. Kékül. Zsírba köll süitni.–VJ-Nóg; **Disznógomba**. Forrázzák, abárolják.–SZI-Nóg; **Disznógomba**, kékül. Majdnem minden kékülő tinóra fajtát disznógombának neveznek.–GS és TK-Diós; **Disznógomba**. Változékony tinóru, van aki eszi.–MJ-Diós; **Disznógomba**. Édesanyám aszalta a napon, üvegbe tette, s aztán levesnek megkészítette.–GyZ-Bern; **Disznógomba**. Az összes tinóru, ami megszíneződik. Főleg a változékony tinóru neve, mert az fordul elő Bernecén.–MK-Bern; **Disznógomba**. A kékülő tinóruk és az érdesnyelű tinóru neve.–GF-Szok; **Disznógomba, disznótinóra**. Kékül. Enyhén mérgező, ha nincs más akkor megeszik.–DrÉA-Nóg; **Disznótinóra**. Nem eszik.–PI-Nbör; **Disznótinórka**. A kékes, nem ehető. Senki nem eszi Nagybörzsönyben.–SZJ-Nbör; **Disznótinórka**. Mérgező, kékül amikor eltörjük. Nem gyűjtik, mérgezőknek tartják.–PI-Bern; **Disznóka**. Kékül. Mi sohasem szedtük.–GyM-Kem; **Disznóka**. Megzöldült. Nem ették.–KL-Kem; **Disznóka, disznógomba**. Gyűjtik.–GGy-Bern; **Kékülő tinórka**. A változékony tinóru. Fogyasztás előtt megfőzik.–DL-Per; **Kékülő tinórka**. Ehető.–BE-Per, FS-Per, KE-Per, RJ-Nmar, GGY-Dré, TJ-Nmar, KJ, KÁ-Szód; **Kékülő tinórka**. A változékony és a cékla

tinóru. Olajban, zsírban egész ropogósra sütik. Van aki jobban szereti mint a fehér tinórkát.–FidS-Per; Perőcsényben **kékelőgomba**.–GyL-Vmik; **Kék tinóra**.–HE-Szen; **Kékelő vargánya**, disznóka.–VL-Kem; **Tinóri**, disznógomba, **kékítő**. Tinóri, ahogy a kés hozzáér megkékül. Külön főzték a többtől mert a másik gombát megkékíti. Kék lesz a víz is tőle. Csak sütni jó. Szokolyán csak amelyik kékült arra mondták hogy **tinóri**.–LE-Ver; **Kékítőgomba**.–HM-Ver; **Kékítőgomba**, disznógomba.–SzB-Ver; **Kékítő**, disznógomba. Kék levet ereszt. Meg kell forrázni. Harsogó, finom gomba, olyan mint a vargánya.–MI-Ver; **Kékülő tinóri**, **kékítő**. Fasirozottnak, galambbal együtt.–CsL-Ver; **Kékítő**, nem olyan értékes mint a tinóra.–KE-Ver; **Kékítő tinóra**, van aki fogyasztja.–BT-Berk; **Kékítő**. A változékonyt nem veszik fel, a céklatinórut megeszik. Pörköltnek, jobb mint a tinóra! Ropog. Ruhát lehet festeni a változékony tinóruval. Megabárolom, kiengedi a színét. Megfestem vele a kikopott farmernadrágot: 2 kg gomba/2-3 l vízhez. Saját találmány, csak én csináltam. Pici ecetet kell tenni a festőlébe. Tartja a színét, nem jön ki soha.–KJ-Szen; Disznógomba, **kékelőgomba**.–MJ-Let; **Kék** vagy **kékelő tinórka** vagy disznógomba.–OJ-Itöl; **Kékelő tinórka**, disznóka, disznógomba. Acélos kemény. Meg kell előre főzni, meg kell fedő nélkül abárolni.–GJ-Per; Disznógomba, **kékelő tinóra**. Forralták, ették.–GM-Kpusz; **Kék tinóra**, disznógomba. Finom! Ajaj, jó lenne sok belőle! Pörköltnek és sütni.–SA-Nóg; Disznógomba, **kék tinóra**. Nagyon finom. Kiabárolni, kifőzni.–PE-Hor; Disznógomba, **kékelőgomba**.–VL-Rét; Tüzes platnira tették a **kékítőt** (cékla- vagy változékony tinóru) és a keserűt, szárával fölfelé. Mikor megsült, levágták a szárát...–HI-Kmar; **Kékelőgomba**.–GA-Berk; **Tintavargánya**.–GN-Nmar; **Tintavargánya**, disznógomba. Leforrázzák, kijön az ereje.–OP-Nbör; **Tintavargánya**, kékelő tinórka. Enyhén mérgező, kékel. A tintavargányát inkább szárítják, de főzeléknek is jó.–SchA-Kós; **Tintás vargánya**.–RR-Nmar; A pörusok, a köpeny része, ha elkékül, ha tintul, akkor az már **tintagomba**.–DE-Kós; **Tintagomba**.–ZF-Zeb; **Tintagomba**, disznógomba.–SI-Kmar; Kékítő, disznógomba, **tintagomba**. Le kell forrázni, kimegy belőle a kékség, s ugyan olyan mint a tinóra. Sőt, jobb, mint a tinóra! Rántva, pörköltnek. Ledarálva fasírtnak is jó.–AA-Berk; Egy esetben: **bányászgomba**, változékony tinóru. Azért mert megfeketedik. Nagymarosi név.–SzKA-Nmar.

Királytinóru (*Butyriboletus regius*): **királygomba**, **királytinóra(i)**, **királyvargánya**, **királyka**, **császártinóra(i)**, **császárvargánya**, **vajgomba**, **vajtinóra**, **piros tinórka**, **pirostetejű tinóra**, **pirosfejű tinóru**, **rózsaszín tinóra**

Királygomba. Ritka.–PI-Bern, BE-Mnosz, PE-Ver, DréA-Nóg; **Királygomba**. Van tömegesen is, helyenként sok is van.–MM-Kir; **Királygomba**. Ha van, akkor sok van.–VA-Kir; **Királygomba**, **királytinóra**.–VJ-Diós; **Királytinóra**.–GS és TK-Diós; **Királytinóra**, kékel.–FS-Nor; **Királytinóra**.–DJ-Tol; **Királytinóra**. Nagyon kevés van.–PJ-Tol; **Királytinóra**, ritka, augusztusban van.–SchM-Szen; **Királytinóru**.–CsL-Pat, HI-Hont, MI-Ver; **Királytinóri**, ritka. Királyréten (bükkösben), Magyarkúton.–CsL-Ver; **Királytinórka**.–MK-Bern, GE-Nbör; **Királyka**. A királyvargánya neve.–SI-Vác; **Királyka**.–SS-Magy; **Királyvargánya**. Akármilyen szárazság van előjön.–FidS-Per; Diósjenőn rengeteg volt a **királyvargánya**. Királyréten a Szomolya puszta felé. Mozigépész voltam a katonai táborban (kivonuló légvédelmi tüzérség, 1952-1955). A tisztek rettenetesen szedték a királyvargányát a tölgyesben. Volt hogy 50 kg-ot szedtek a katonákkal. A mozigépház tetején szárították.–HI-Kmar; **Királytinóra**, **császártinóra**.–FidS-Per; **Császártinóra**, **királytinóra**.–GF-Szok; **Királyvargánya**, **királytinóri**. **Császárvargányát**, **császártinórit** is mondanak.–TGy-Mnosz; **Királyvargánya**, **császártinóra**.–SchA-Kós; **Császárgomba**. A királytinórut nevezik így, félnek tőle, mert piros a színe.–Himl-Zeb; Kóspallagon, Diósjenőn **vajgomba** a királyvargánya neve. Mint a királyok palástja, bíbor színű. Diósjenőn csak a nagy, dús vargányákat szedték. Nagy vargányák voltak régen, dús erdők voltak...–SZL és SZÁ-Kmar; **Vajgomba**. A királyvargánya neve, mert sárga, vajsárga a húsa, az alja.–MJ-Diós; **Vajtinórka**, **vajgomba** (?királytinóru). Könnyen szelhető, ezért.–GGy-Bern; **Pirosfejű tinóru**. Királyvargánya.–FJ-Nor; **Királytinóra**, **pirostetejű tinóra**. A cserben 15-20 is van egy helyen.–KJ-Szen; **Piros tinórka**. Nagytatám, Pusztai J. és testvére így mondták.–GyL-Vmik; **Rózsaszín tinóra** vagy **királytinóra**.–SZI-Nóg.

Arany tinóru (*Xerocomellus chrysenteron*): **aranytinórka**, **sárga tinórka**, **bábasegge**, **kenyér-gomba**, **tintagomba**, **sáfrány tinóra**

Az **arany tinóru**, olyan mint a szivacs. A kicsi az nagyon finom pörköltnek.–DréA-Nóg; **Arany tinóru**, **taknyosgomba**. Nem szimpatikus.–KJ-Nmar; Az **arany tinórut** és a molyhostinórut összefőzik.–VJ-Diós; **Sárga tinórka**, **arany tinórka**. Sárga a termőrétege.–FidS-Per; **Sárga tinórka**, mert sárga a pórusrétege (arany- és molyhos tinóru). Kicsit megzöldül.–GyL-Vmik; **Bábasegge**, az aranytinóru neve Borsosberényben. Volt aki szedte.–SL-Kmar; **Bábasegge**. Ha nagy, szivacsos a lyuka, akkor bábasegge a neve (kép szerint az arany- és a molyhos tinóru).–DJ-Tol; A molyhostinórut, az aranytinórut **kenyér-gombának** nevezték.–CsL-Ver; **Kenyér-gomba** (az aranytinóru rajzára mondta). Kékült. A lyukacsos-szivacsossága miatt **kenyér** a neve. Nyáron terem, tölgyesben.–LE-Ver; **Tintagomba**. Az arany tinóru.–SI-Kmar; **Sáfrány tinóra**, **sáfránygomba**. Leabárolva, pörköltnek, közismert. Arany tinóru, molyhos tinóru, érdesnyelű tinóru. Mind **sáfrány**, egy kalap alá vették.–SchM-Szen;

Molyhos tinóru (*Xerocomus subtomentosus*): **vajgomba**, **sárga tinórka**, **kenyér-gomba**, **bábasegge**, **kis tinóru**, **nyálkás-gomba**, **sáfránytinóra**, ?**darázstínórka**

Vajgomba. A molyhos tinóru. Keverve a többivel együtt fogyasztják.–MM-Kir; **Vajgomba**. Aranytinóru, molyhos tinóru, hasonló az íze a vajéhoz.–PF-Tol; **Vajgomba**, a molyhos tinóru.–SI-Kmar; **Sárga tinórka**.–GyL-Vmik; **Sárga tinórka**. A molyhos tinóru neve, sok van a Börzsönyben.–MK-Bern; A molyhos tinórut, az arany tinórut **kenyér-gombának** nevezték. Édesapám, s a barátja

is, Marx István így ismerték, így nevezték. Kiegészítő gomba. Pörköltnek jó, galambbal együtt.–CsL-Ver; **Bábasegge, kistinóru** (a molyhos tinóru képére mondta). Olyan puha mint a bába segge. Ehető.–CsL-Pat; **Diósjenőn szedték a molyhos tinórut, nyálkásgomba** volt a neve, megették.–SzL-Kmar; **Sáfrány tinóra** (kép szerint a molyhos tinóru).–GM-Kpusz.

Valószínű, hogy a **darázsvargánya, darázstinórka** nevek is ezt a fajt és az arany tinórut, esetleg még más nagylikacsú fajt, pl. a tehéntinórut, a csapottspórás tinórut jelölik: ritka az alja, nagyok a lyukak. Barna a teteje, nem nő nagyra. Olyan a szivacsra mint a darázsfészek. Csak akkor szedik a kemenceiek ha más nincs. Ritka gomba, kevés van. Tölgyesben, cseresben, bükkösben van, nyáron.–VL-Kem; **Darázsgomba**. Az alja lyukacsos, hasonlít a darázsfészekre (?)–NI-Hont.

ÉRDESTINÓRUK

Sötét-, tölgyfa- és nyárfa-érdestinóru (*Leccinum pseudoscabrum*, *L. aurantiacum*, *L. duriusculum*): **bábasegge, bábaseggű, gyertyángomba, gyartyángomba, gyertyántinóra, feketenyelű tinóra, nyáralja, kupakgomba, topolytinóra, ?pisztáciagomba**

Bábasegge. Az érdesnyelű tinóru neve. Gyerekkoromban legeltettük a teheneket, s szedtük a bábaseggét. Nyáron megsütöttük.–MK-Bern; **Bábasegge**. Ízletes, csak gusztustalan, mert olyan mintha csiriz lenne. Füstölt íze van. Egyre feketébb ahogy sűtlik. Sötétebb jó enni, mert gusztustalan. Megfeketedik mint a bába segge.–GE-Nbör; **Bábaseggű**.–KE-Per; **Bábasegge**.–VL-Kem; **Bábaseggű**. A barna érdesnyelű tinóru, feketedik.–VA-Kir; **Bábaseggű, nyálkás tinórka**. Érdesnyelű tinóru.–FS-Per; **Bábasegge**. Érdestinóru, ritkán mondják úgy is hogy **taknyos tinóra**.–CsJ-Kem; **Bábasegge**. Az érdestinóru. Ritkán szedik.–GGy-Bern; **Bábaseggű**. Puha a kalapja, nem egy acélos. Feketedik, jó hosszú szárú.–GJ-Per; **Bábaseggű**, az érdesnyelűek neve. Van aki szedi, van aki kirúgja. Pörköltnek jó.–FidS-Per; Gyertyángomba, **bábagomba, bábasegg**. Utóbbit a régi öregek mondják.–HL-Let; Gyertyángomba, **gyartyángomba**. A sötét érdestinóru neve. Mikolán sok a gyertyánfa, a gyertyános (pl. a Róka-völgyi terület). Ritkán **sötét tinórka**.–GyL-Vmik; **Gyertyántinóra**. Érdestinóru.–GS, TK-Diós; **Gyertyántinóra, gyertyántinóra**.–NI-Hont; Gyertyángomba.–ZV-Hont; **Gyertyán érdestinóru**.–VJ-Diós; **Gyertyántinóra** (sötét érdestinóru). Megfeketedik. Pörköltnek készítik meg.–MJ-Diós; **Gyertyántinóri**. Megsütötték. Édesanyám is így nevezte. Magyarkút – Katalinpuszta felé van.–CsL-Ver; **Gyertyángomba**.–VJ-Nóg; **Gyertyángomba**. Van aki elfogyasztja.–SI-Kmar; **Nyáralja** (a vöröskalapú, nyárfa-érdestinóru rajzára mondta).–DJ-Tol; **Nyáralja**. Újabban érdesnyelű tinórunak is nevezik. Pirosas tetejű, hamar megfeketedik. Feketenyar alatt van. A nyáralját az édesapám is szedte, ettük.–PJ-Tol; **Nyárgomba** (barna kalapú érdestinóru képére mondta). Van tölgy alatt is, gyertyán alatt is. Gyűjtik, vegyesen pörköltnek készítik.–MM-Kir; **Feketenyelű tinóra**. Érdesnyelűek, ritkán gyűjtik.–SZI-Nóg; **Pisztáciagomba**. Érdesnyelű tinóru (?), berepedezett a kalapbőre, ezért *pisztácia*.–Himl-Zeb; **Kupakgomba**. Érdesnyelű tinóruk, fogyasztják.–KJ-Szen; **Topolytinóra** (topoly=nyárfa).–PF-Tol; **Disznógomba**. A kékülő tinóruk és az érdesnyelű tinóru neve.–GF-Szok;

GYŰRŰS- és FENYŐTINÓRUK

Barnagyűrűs- és szemcsésnyelű fenyőtinóru (*Suillus luteus*, *S. granulatus*): **fenyőtinóra(u)(i), fenyőtinórka, fenyővargánya, fenyőgomba, taknyosgomba, taknyos tinóra, nyálas tinóra, lucskos tinóru, lucskos fenyő, fenyőalja, hártvás- és sima fenyőalja, bábasegg**

Fenyőtinóra. A gyűrűstinóruk neve.–GS és TK-Diós; **Fenyőtinóra**, erdeifenyő alatt.–SchJ-Berk; **Fenyőtinóra**. Barnagyűrűs fenyőtinóru. Sokan nem szeretik mert nyálkás.–DA-Nóg; **Fenyőtinóra**. Tapad. Eszik.–VA-Hont; **Fenyőtinóra**. Lehúzzák a kalapbőrét.–SZI-Nóg; **Fenyőtinóra**.–PI-Nbör, HNI-Szok, SchM-Szen, GM-Kpusz; **Fenyőtinóru, fenyőtinóra**.–NI-Hont; **Fenyőtinóru**. Levágni a szárát, helyszínen lehúzni a bőrt, így nem nyomódik össze, s menet közben szellőzik.–CsL-Pat; **Fenyőtinóri**. Pörköltnek. Van aki lehúzza a kalapbőrt. Mindkettőt szedik.–MI-Ver; **Fenyőtinóri**. Pörköltnek, rántva. Mindkettőt. Magyarkúton az Irma-forrásnál van.–CsL-Ver; **Fenyőtinóri**.–BK-Ver; **Fenyőtinórka**. Ha nincs ízletes vargánya akkor felszedik.–GGy-Bern; **Fenyőtinórka**. Erdeifenyő alatt, a Sági-erdőben termett.–MK-Bern; **Fenyőtinórka**. Sárga színű, fekete- és erdeifenyő alatt. Nyálkás gomba.–GE-Nbör; **Fenyőtinórka**.–FS-Per, VL-Kem, SzJ-Nbör, MJ-Let, CsJ-Kem; **Fenyővargánya**. Erdeifenyő alatt terem.–RJ-Nmar; **Fenyővargánya**. Lucskos, barna a teteje.–SchA-Kós; **Fenyves tinóra, erdeifenyő alatt, a Nemeshegyen lévő fenyvesben**.–PI-Bern; **Fenyőgomba**.–AA-Nbör, SM-Nóg, HE-Szen, BE-Mnosz, MJ-Diós, BT-Berk, VJ-Nóg, KJ, KÁ-Szód; **Fenyőgomba, fenyőtinórka**: szemcsésnyelű fenyőtinóru, barna gyűrűstinóru.–GyL-Vmik; **Fenyőgomba**. Lehúzni a bőrt, hagymán zsíríg lesűtni, fedő nélkül. A zsírában süljön!–OP-Nbör; **Fenyőgomba**. Szemcsés fenyőtinóru, fogyasztjuk, főleg a kicsiket.–DréA-Nóg; **Taknyosgomba, fenyők alatt**.–ZF-Zeb; **Fenyőtinóru, taknyosgomba**. Pörköltnek.–NF-Idam; **Fenyőtinóri, fenyőtinóru, taknyosgomba**.–HM-Idam; **Fenyőtinóra. Taknyosgomba**. Ipolytölgyesen a szüleim így mondták. Anyám vegyesen paprikával meg paradicsommal megcsinálta mint a lecsót.–OJ-Itöl; **Fenyőtinóra, taknyostinóra, nyálastinóra**. A barnagyűrűs fenyőtinóru. Alul tejgyöngyök jönnek róla amikor fiatal, s akkor a jó.–DJ-Tol; **Fenyőtinóru, taknyosgomba**.–MM-Kir; **Lucskos tinóru**. Azért lucskos, mert mikor összevágják sok levet enged.–LZ-Szob; **Lucskos fenyő**, a barnagyűrűs fenyőtinóru neve.–AA-Berk; **Fenyőalja**. Van a **hártvás fenyőalja**, gallérja van, azért hártvás és van a **sima fenyőalja** (a szemcsésnyelű). Kesztyűvel szedem mert bebarátnítja a kezemet. Nagyon jó gomba pörköltnek, fasírtnak. Piacra is viszem, mázsaszámra gyűjtöm, május utolsó

hetétől, június-júliusban. Talicskával gyűjtöm, ládákba. Kétszer van. Május-júniusban és október-novemberben, ez utóbbi az igazi mert nem kukacos. Vádra ládákban viszem. Atvevők is jönnek házhoz, s elviszik.–KJ-Szen; Fenyőtinórka, **bábasegg**. Nem nagyon szokták kiszedni.–GyM-Kem.

VARGÁNYÁK

Ízletes-, nyári- és bronzos vargánya (*Boletus edulis*, *B. reticulatus*, *B. aereus*): **tinóra**, **tinóri**, **tinóru**, **tinórka**, **fehér-**, **sárga-**, **fekete tinór(k)a**, **feketetejű-**, **feketefejű tinóra(i)**, **fehéraljú-**, **sárgaaljú tinór(k)a**, **vargánya**, **igazi vargánya**, **kővargánya**, **kenyérgomba**, **bábasegge**, **bábaseggű**, **úrigomba**

Tinóra, vargánya.–PI-Nbör, AA-Berk, MM-Kir, NM-Mnosz; **Tinóra. Fehéraljú tinóra**, **sárgaaljú tinóra**.–SM-Nóg; **Tinóra**. Az alja szerint van **fehér**, van **sárga**.–CsM-Dré; **Tinóra**, vargánya. **Fehéraljú**, **sárgaaljú**.–HL-Let, BE-Mnosz; **Tinóra. Fehér tinóra**, **sárga tinóra**. **Fehér** illetve **sárga** a kalaphús, ezért.–HM-Ver; **Tinóra**, **tinórka**, ritkábban **vargánya**.–OJ-Itöl; **Fehér tinóra**, **fehéraljú tinóra**: **fehér** az alja, **sötétbarna** a teteje. **Sárga tinóra**, a kalapja nem olyan **sötétbarna**, alul **sárga**.–SchJ-Berk; **Inkább tinóra**. **Vargánya**, **fehér** és **sötét** tetejű vargánya. Kétszer terem egy évben, június végén a **fehér vargánya**, szeptemberben a **barna** vagy **fekete vargánya** (?bronzos vargánya).–SchA-Kós; **Tinóra**, **fehér** és **fekete tinóra**.–PE-Ver; **Sárga tinóra**, az ízletes vargánya, alul **sárga**. **Rendes tinóra**. **Fekete tetejű tinóra**, a bronzos vargánya (?).–KJ-Szen; **Fehéraljú tinóra**. **Fekete tetejű tinóra**.–GS és TK-Diós; A vargánya az **fehéraljú**, az idősebbek **fehér tinórának** nevezték.–SzB-Ver; **Tinóra**. Az egész **sötétbarna** tetejét **ősz** **tinórának** nevezik. Ha picit férges a tinóra, akkor vízbe dobják, s kijönnek belőle a férgek. A tinórának az igazi ideje a málnaszedéshez köthető, júniusban van az igazi szezonja. A következő augusztus-szeptember.–FÁ-Rét; **Tinóra**. Június vége felé, aratás táján jelenik meg. Krumplilevesbe, levesekbe. Szárították, összeszeletelték, télen az volt a menő, csipetkét is tettem bele.–ML-Hor; **Tinóra**, így hívták. A **fehérnek** ropogós a húsa, **barnásabb** a bőre, a **sárga** nem ropogós, világosabb a bőre. A **fehéraljú** az igazi.–DZs, BM-Nóg; **Tinóra**. A **vargánya** a **fehéraljú** (?nyári v.).–DA-Nóg; **Tinóra**, **sárga tinóra** (**sárga** az alja), **fehér tinóra**.–DJ-Tol; **Tinóra**, vargánya. A tinórát szárították, télen káposztalevesbe tették.–KM-Nóg; **Tinóra**, az ízletes vargánya. Szárítva beledobom még a savanyú káposztába is.–FM-Mnosz; **Tinóru**. Az ízletes vargánya, **sárga aljú**. **Vargánya**. A bronzos és a nyári vargánya.–ZF-Zeb; **Tinóri**, tinóra.–SzB-Ver; **Tinóri**, tinóra. Tinórut, vargányát nem mondanak. **Fekete tetejű tinóri** (?bronzos vargánya). **Sárga tinóri**, a nyári vargánya. A vargányák hordótküek. A rántott vargányát jobban szeretem a húsnál.–CsL-Ver; **Tinóri**, vargánya.–BA-Ver; **Tinóri**, tinóru, tinóra. **Fehéraljú tinóri**, **fehér tinóru**, **vargánya**.–GF-Szok; **Tinóri**, tinóru, vargánya.–DE-Kós; **Tinóri**, vargánya.–EI-Mnosz; **Vargánya**, **tinóri**.–TGy-Mnosz; **Rendes tinóra**. **Fehér az alja**.–TI-Hont; **Tinóra**. **Igazi tinórának** nevezik a nyári és a bronzos vargányát.–SchM-Szen; **Tinórka**. Vargányát nem mondanak, **tinórkát** mondanak.–KE-Per; **Tinórka**. **Fehér tinórka**, **fehér** a bele, **sárga tinórka**, a bele **sárga**.–SzJ-Nbör; **Tinórka**, **fehér tinórka** vagy **vargánya**.–GyM-Kem; **Tinórka**. Vargányát nem mondtak, csak az iskolában kezdték tanítani. **Sárga tinórka**, **fehér tinórka**.–KL-Kem; **Tinórka**, **tinóri**. A vargányát megszáritották, télen a savanyú káposztába tették.–ME-Szob; **Tinórka**, **fehér tinórka**, **sárga tinórka**.–PI-Bern; **Fehér tinórka**, az első a tinóruk között, tölgyes, lábas erdőben, júliusban.–BE-Per; **Fehér tinórka**, az ízletes és a nyári vargánya neve. Ha sok a medárdi eső (jún. 8.), akkor sok lesz Péter-Pál körül a **fehér tinórka**.–GyL-Vmik; A tinórkát többre tartják mint a húst. A környéken a **tinórka** és a sampinyon a gomba.–MF-Vmik; **Fehér tinórka**. Kisirtáspusztán, Kisirtás-kereszt környékén sok a **fehér tinórka**.–GE-Nbör; **Fehér tinórka**. Az ízletes vargánya. Ez a legjobb.–FS-Per; **Tinórka**. **Fehér tinórka**. Az ízletes vargánya.–FidS-Per; **Fehér tinórka**.–KE-Per; **Tinórka**, **fehér tinórka**.–VL-Kem; **Tinórka**, **tinóra**. A **fehér**, az az **igazi**.–GJ-Per; **Pünkösdi tinóra**, a nyári vargánya népi neve. **Fehér tinóru**, vargánya. **Igazi tinóru**. Azért igazi, mert keményebb a húsa, nem nyálkás az alja.–CsL-Pat; A **tinórka** névalak leginkább Kemence, Nagyborzsöny, Perőcsény, Vámosmikola térségben él.

vargánya, igazi vargánya, kővargánya, kőgomba

Vargánya, **fehéraljú vargánya** (nyári v.), **sárgaaljú** (ízletes v.).–VA-Hont; **Vargánya**. A vargányát korhely levesbe tették.–BM-Mnosz; **Vargánya**, **sárga aljú**, csak ez a vargánya (ízletes vargánya). A nyári és a bronzos az a tinóra. Nagyon finom szárítva, korhely levesbe elsőrendű. Van a Szélesmezőn, a Királyrét felé.–DréA-Nóg; A **vargányát** szárítják, levesbe jó ízesíteni, télen savanyú káposztalevesbe.–SA-Nóg; **Vargánya**. A bronzos és a nyári vargánya.–ZF-Zeb; **Vargánya**, a nyári és bronzos vargánya.–FM-Mnosz; **Vargánya**, **igazi vargánya**, **fehér az alja**, szárítják.–PJ-Idam; **Igazi vargánya**, **valódi vargánya**, tinóra.–OP-Nbör; **Kővargánya**. Bronzos vargánya, 2 évente van. Azért kő mert köves talajon terem.–Himl-Zeb; **Kővargánya**. Barna, **sötét** a teteje, **fehér** az alja. Gesztenyésben, tölgyesben.–RJ-Nmar; Zebegényben **kőgomba** a neve a fiatal nyári és ízletes vargányának, mert ilyenkor még nagyon kemények.–LZ-Szob.

kenyérgomba

Kismaroson mindenféle tinóra, vargánya **kenyérgomba** volt. Szárították, kemencében. Kenyérsütés után, tepsikben, felszeletelve betolták, aztán kis jutazsákokba, kenderzsákokba tették.–HI-Kmar; Tinórukat, vargányákat **kenyérgombának** hívták Kismaroson.–SzL és SzÁ-Kmar.

bábasegg

Bábasegg, nyálas tinóra. Az öreg tinórák neve, ha már sárga az alja.–VJ-Dió; A tinórára mondják hogy **bábaseggű**, a nagyra.–OJ-Itől; **Fehér tinóra** vagy **bábasegge**, a nyárirra mondják.–PI-Bern.

úrigomba

Úrigomba. Ízletes vargánya, sárga tinóra. **Fehér tinóra.**–OJ-Itől; **Úrigomba.** A nyári-, az ízletes-, a bronzos- és királyvargánya.–LZ-Szob.

TINTAGOMBÁK

Gyapjas- és ráncos tintagomba (*Coprinus comatus*, *Coprinopsis atramentaria*): **tintagomba**, **kéményseprűgomba**, **iszapgomba**

Szödligeten nem mindenki, de többen fogyasztják a **ráncos tintagombát**, mikor még gyöngye.–KÁ, KJ-Szöd; Kisoroszipan tanultam, hogy **iszapgomba**, **kéményseprűgomba**. A ráncos tintagomba vagy a gyapjas tintagomba neve. Nagymaros és Kismaros között van az **Izap-sziget**, a **Zátony-sziget**. Az **iszaprétegen**, a **Duna-parton**, nagy tömegben van. Ha megöregszi, akkor megfeketedik, ezért **kéményseprűgombának** is nevezik. Kisoroszipan csak **iszapgomba**. Csak Kisoroszipan szedték, Kismaroson nemigen. Általam átkerült a kismarosi köztudatba. Mindkét nevet Kisoroszipan hallottam, ott ették a gombát. Volt akinek problémát okozott, kikezdte a máját, mert alkoholt ivott vele. Kisoroszipan rendszeresen fogyasztották, a **kéményseprő** név volt a gyakoribb.–HI-Kmar; **Kéményseprűgomba**, **iszapgomba**. A gyapjas tintagomba, olyan pikkelyes a kalapja, mint a **kéményseprő** szerszáma.–SZL-Kmar; **Tintagomba**. Fogyasztom a gyapjast, pörköltnek.–NF-Idam; **Tintagomba**. Nagymamám, Farkas Jánosné Unatényi Borbála szedte a gyapjas tintagombát. Megsütötte.–FJ-Nor; Tintagombának ritkábban a **kékülő tinórufajokat** is nevezik.

TÖLCSÉRGOMBÁK

Szürke tölcsérgomba (*Clitocybe nebularis*): **szürke pereszke**, **perecke**, **földi gejava**, **földi géva**, **jampigomba**, **ördögszekérgomba**.

Szürke tölcsérpereszke.–DJ-Tol; **Szürke pereszke.**–NE, TF-Tésa;...**szürke pereszke**. Ugyanúgy mint a laskát, manírpácba. Jó pörköltnek és levesnek is.–VA-Kir; **Perecke**, ..., **szürke perecke**.–KM-Nóg; **Szürke perecke.**–BE-Nóg; A **szürke pereszkét** tavaly (2010) kóstoltam meg először. Az **Ipoly-parton** szedtem, a gáton. A nővérem tanította meg. **Ipolytölgyesen** szedik, **Letkésen** egy-két ember ismeri.–HL-Let; Megtanítottam a **szürke tölcsérpereszkét**. Egy kocsihátuljával szedtünk Romhány felett.–VL-Rét; Elteszik savanyúságnak.–PJ-Idam; **Perecke**. Nem szedik.–PE-Hor; **Földi gejava**, **szürke pereszke**. Jobb mint a gejava (laskagomba). Első osztályú, patakpartokon, sorba van.–HJ-Nbör; A **szürke pereszkét földi gévának** is nevezik Magyarkúton, Verőcén, Szokolyán.–RI-Magy; **Gejavagomba**, **laskagomba**, **földi gejava**.–VA-Hont; **Földi gejava**. Cseres tölgyesben, nagyra nő, halvány szürke, olyan a színe mint a nyári gejavának, mint a szürke marhának, hamuszürke. Nagy lemezei vannak. Finomabb mint a rendes gejava (laskagomba).–NI-Hont; **Földigejava**.–ZV-Hont; **Jampigomba**, **földi géva**.–GS-Dió; **Ördögszekérgomba**, mert kerék formában, körökben van. Az 1960-70-es években jött be a köztudatba. Láttam hogy egy ember szedte, tőle tanultam. Rétsági volt. Kezdjük szedni, s így általunk jött be a köztudatba. Mondják gejavának is: „földigejavát szedtem”. Azért **gejava**, mert van félkalapos is benne.–PF-Tol.

Zöld ánizsgomba (*Clitocybe odora*): **Zöld ánizsgomba**. **Pörköltnek.**–KJ-Kós; **Levest fűszereznek vele**, a **zöldséglevest**. Volt hogy 40-50 példányt is szedtem.–HimI-Zeb.

TŐKE- és TUSKÓGOMBÁK (*Armillaria*, *Desarmillaria*, *Kuehneromyces*)

A **gyűrűs tuskógomba** és változatai, esetenként más *Armillariella* fajok, továbbá a **csoportos tuskógomba** és az **ízletes tőkegomba** megnevezései: **mihálygomba**, **mihálykagomba**, **szentmihálygomba**, **mihálynapi gomba**, **mihályka**, **őszi gomba**, **csoportgomba**, **csuportgomba**, **őszi csoportgomba**, **őszi csuportgomba**, **őszi csoport**, **tőkegomba**, **csoportos tőkegomba**, **szálas tőke**, **egyes tőke**, **jó tőke**, **egyenesszárú tőkegomba**, **csokros tőkegomba**, **tuskógomba**, **harmatgomba**, **robogyinka**, **csoportgyűrű**.

A **mihálygomba** a fatuskókon csoportosan növegyűrűs tuskógomba-telepek, csokrok és az elszórtan, külön, egyesével növegyűrűs tuskógomba-telepek neve. Ez utóbbi még inkább érvényesnek látszik a **mihályka** megnevezés esetében, mely valószínű, hogy épp ezért alakult ki ebben a becézett formában, mert „egyedül van”, ő a „kisebb”, a „gyerek”, s mert távolabb van a teleptől, a mihálygombától. Ezekkel a

nevekkal nemcsak a gyűrűs tuskógombát, hanem más *Armillaria* fajokat, így a hagymatönkű-, a gumós- vagy a sötétpikkelyes tuskógombát, azok magányos egyedeit vagy telepjeit is megnevezik, ritkábban akár más nemzetségbeli, szintén tuskókon, fán növő fajokat is, mint pl. a téli fülökét (*téli mihályka*). Az egyes, egyesgomba, egyes tőke, szálás tőke a gyűrűs tuskógomba mellett más fajok egyedülálló termőtestjeit is jelölheti. A csoportos, telepes gyűrűs tuskógomba egyedeket *tőkegombának*, *tuskógombának*, *csoportgombának*, *őszi gombának* is hívják, de esetenként ezek a nevek más közeli fajt is (*Armillaria cepistipes*, *A. lutea*, *A. ostoyae*, *Desarmillaria tabescens*) vagy más nemzetségbeli fajokat is (pl. *Kuehneromyces mutabilis*) jelölhetnek, tehát egyben gyűjtőnevek is lehetnek. Előfordul viszont, hogy egy nevet, többféle fajra is rámondanak, akkor is ha az nem gyűjtőnév. Nem könnyű követni, nem is lehet sokszor tudni hogy melyik elnevezés épp mely fajjal, fajokkal kapcsolatban hangzik el, annál is inkább, hogy helységek szerint is változhatnak a megnevezések, pl.: *A mihályka van ahol nem a gyűrűs tuskógomba neve*. *Szentmihálygomba*, *mihályka*. *Mihály napkor*, egyesével, kettesével, gyökereken van, szeptember végétől október végéig. *Nem a gyűrűs tuskógomba (?)*. Egyenként van, vizenyős helyen, árokparton, horpadásokon, csalános, csóványos helyen. *Van gyűrűje, de lennebb, álgűrű*. *Vékonyabb a tönkje, a kalapja is, mint a gyűrűs tuskógombának*. *Általában gyökereken nő és nem a tuskókon*. *Kevésbé nyálkás, finomabb, szárazabb*. *Ezzel előzték meg a piacon a kőspallagiak a többi falu gombászait, azokat akik a gyűrűs tuskógombát árulták*.—KJ-Kós; Talán közelít az igazsághoz hogy a csoportgomba leginkább a nyári csoportgombát, a *tőkegomba*, *tuskógomba* főleg az ízletes tőkegombát, a *mihálygomba* pedig legtöbb esetben a gyűrűs tuskógombát jelöli.

Csoportos tuskógomba (*Desarmillaria tabescens*): csoportgomba, nyári csoportgomba, nyári csuportgomba, tőkegomba, csoportos tőkegomba, nyári tőke

Nyári csoportgomba, *tőkén terem, apróbb mint az őszi gomba, de ugyanúgy néz ki, nincs gallérja*. *Fiatal tuskókon terem*.—GGy-Bern; *Nyári csuportgomba*. *A nyári apróbb*.—MK-Bern; *Csoportos tőkegomba*. *Augusztus, első hetében van, kis karimája van, csoportban a tőkék mellett*.—SchA-Kós; *A csupros tuskógombát* tölgy-cser tuskókon szedték, mondták úgy is hogy csokros tőkegomba. —PJ-Tol; *Van a csupros és van a tuskó*. *A csupros gömbölyű marad, nem nyilik*.—ZF-Zeb; *Tőkegomba, csoportos tőkegomba*. *Van a korai, augusztusban-szeptemberben, ennek vékonyabb a szára és van a későbbi*.—MI-Ver; *Őszi csuportgomba, nyári csuportgomba*. *A nyári apróbb*.—MK-Bern; *Csupros tuskógomba*.—MM-Kir; *Két fajta van*. *A mihálygomba, hosszú szárú, sárga a teteje, rikító, szappanszagú, egyesével is van, október-novemberben*. *A tőkegomba, csoportgomba egybe van, augusztus-szeptemberben, rövidszárú*. *Csomóban van, barnás, nincs gallérja, nincs erős szaga*.—KJ-Szen; *Tőkegomba*, augusztusban is van. *Nem mondják hogy mihályka*.—HM-Ver.

Gyűrűs tuskógomba (*Armillaria mellea*) és változatai, esetenként más *Armillariella* fajok is: mihálygomba, szentmihálygomba, mihályka, mihálykagomba, csoportos mihályka, tuskógomba, tőkegomba

Mihálygomba. *Egyedül áll*. *A tőkegomba, csoportgomba, fák tövéen csoportosan, ősszel van*. *Közös nevükön őszigomba...*—SzE-Berk; *A mihálygomba októberben elszórtan van, külön-külön*.—SchA-Kós; *Ami külön van az Diósjenőn a mihálygomba*.—SzL, SzÁ-Kmar; *Mihálygomba*. *Sárgás, mint a tőkegomba, nem csoportosan hanem egyesével terem, Szent Mihály körül, világosabb mint a tőkegomba, krémszínű*.—SchJ-Berk; *Mihálykagomba*, *őszi csoportgomba, tuskógomba*. *Tuskón, bármilyen tuskón, Mihály nap környékén szokott teremni*.—GE-Nbör; *Mihályka*. *Ez az avaron van, a földön*. *A tőkegomba, csoportgomba az tőkén van...*(?)—NM-Mnosz; *Mihályka*. *Gyűrűs tuskógomba és az ízletes tőkegomba*. *Tőkegombának* is nevezik. —KJ-Szob; *Tőkegomba*, *mihályka*. *Ami a fa tövibe vagy a tuskón nő az a tőkegomba, a mihályka a fák körül, szanaszét, nem a tuskón*. *Ha beüt rengeteg van*.—TGy-Mnosz; *A mihályka szanaszét van*. *A tuskógomba, csoportgomba egyben, csokorban nő, körbefogja a tuskót*. *A mihályka vékonyabb*(?)—HimI-Zeb; *Mihálykagomba*, ritkán *csoportgomba* is. —FJ-Nbör; *Mihálykagomba, csoportgomba*. *Földön terem, erdőben, erdőszélen (bükkös, akácos)*. *Tőkegomba, tuskógomba, tuskók mellett terem, fűzfák, diófák, kivágott fák mellett a háztájakon*.—SzJ-Nbör; *Mihályka, mihálykagomba*.—OA-Let; *Mihályka, csoportgomba, tőkegomba*.—RJ-Nmar; *Mihályka, szentmihálygomba, tuskógomba*. *A tőkegomba nevet a kénvirággombára mondják...*—GyL-Vmik; *Szentmihálygomba, mihályka, mihálykagomba*.—SzGy-Szok; *Mihályka, tuskógomba*.—MM-Zeb; *Mihálykagomba, őszigomba*. *Mikor hűvös van, fatönkőn, tölgyesben, fenyvesben*.—FS-Per; *Mihálykagomba, csoportgomba*.—CzE-Kós; *Mihályka, tuskógomba, tőkegomba*. *Van csoportosan és elszórtan is, bükkösben*.—PI-Nbör; *Mihálygomba, mihályka, tőkegomba, tuskógomba*. *Nagyon finom*. *A mihálygomba októberben elszórtan van, külön-külön*(?)—SchA-Kós; *Mihályka, őszi gomba, tuskógomba*.—MJ-Let; *Mihályka, tuskógomba, csoportgomba*. *Általában csomóban van*.—OJ-Itöl; *Mihályka, csoportos mihályka, tőkegomba, tuskógomba*.—HL-Let; *Mihályka*.—NF-Idam; *Két fajta van*. *A mihálygomba, hosszú szárú, sárga a teteje,*

rikító, szappanszagú, egyesével is van, október-novemberben. A tőkegomba, csoportgomba egybe van, augusztus-szeptemberben, rövid szárú, csomóban, barnás, nincs gallérja, nincs erős szaga (?csoportos tuskógomba).–KJ-Szen;

tőkegomba, csoportos tőkegomba, őszi tőkegomba, egyes tőke, szálas tőke, tuskógomba

Tőkegomba, a gyűrűs tuskógomba, akácokban terem.–PJ-Tol; **Tőkegomba**. Mihálykának nem mondják.–DJ-Tol; **Tőkegomba**, szentmihálygomba, **csoportgomba**.–NM-Nbör; **Mihályka, csoportgomba, tőkegomba**.–RJ-Nmar; **Kóspallagon őszi tőkegomba, csoportos tőkegomba, Diósjenőn tőkegomba**.–SzL, SzÁ-Kmar; **Tőkegomba**. Nem hallottam a mihálykát, sem az őszigombát. Van **jó tőke**, ez a gyűrűs tuskógomba és az ízletes tőkegomba és van **rossz tőke**, ez a téli fülőke - nem szedik - és a kénvirággomba.–SzB-Ver; **Tőkegomba, csoportos tőkegomba**. Kismaroson nem mondjuk hogy mihálygomba.–SL-Kmar; **Tőkegomba**. Nagyon sokat rakok el belőle a fagyasztóba, 10 percet főzöm, leöblítem hideg vízzel.–VJ-Kpusz; **Csoportos tőkegomba**. Szeptemberben csoportosan, a tölgyesekben. **Egyes tőke**, októberben van, ugyanaz csak egyesével van.–BM-Szen; **Tőkegomba, csoportgomba**. Az **egyes** nagyobbra nő, egyesbe is van, mintha elvetették volna.–VJ-Nóg; **Csoportos tőkegomba**, rózsába, csokorba van. **Egyes tőkegomba**.–CzM-Nóg; **Tőkegomba, tuskógomba**. Van **csoportos tőkegomba**, tuskókon és van **szálas tőke**, ez a tuskók mellett, van, nem csoportban, hanem egyenként, szálánként.(?)–AA-Berk; **Tőkegomba**. Van csoportos és vannak **egyesek**. Ennek szürkés a teteje, sokkal ropogósabb, finomabb...–LE-Ver; **Egyes tőke**, ez nagyobb kalapú. **Csoportos tőkegomba**.–GM-Kpusz; **Tőkegomba, csoportos tőkegomba, egyes tőkegomba**.–SchM-Szen; Gyűrűs tuskógomba és az ízletes tőkegomba. **Tőkegombának** is nevezik.–KJ-Szob; **Mihályka, tuskógomba**.–MM-Zeb; **Mihályka, tuskógomba**, csoportgomba. Általában csomóban van.–OJ-Itöl; A **tőkegomba**, a **csoportos tőkegomba** az ízletes tőkegomba neve is lehet, akárcsak a **csoportgomba**.

csoportgomba, őszi csoportgomba, őszi csoport, tuskógomba

Tőkegomba, mihálygomba, mihályka, csoportgomba. Nem kell rágni, úgy megy le mint a csiga. Előtte le kell forrázni. Kedvencem. Fasirozottnak, s mindenre.–PJ-Idam; **Csoportgomba, tőkegomba**.–KM-Nóg; **Mihálykagomba, tőkegomba, csoportgomba**. Nagy csoportokban terem, ha az ember talált egy csokrot jól lakott belőle öt-hat ember.–ME-Szob; **Tőkegomba, csoportgomba, tuskógomba**.–HE-Szen; **Csoportgomba, csoportos tőkegomba**.–DA-Nóg; **Őszi csoportgomba** vagy **robogyinka**. Téltre is elteszik, bezacskózzák, fagyasztóba.–VL-Kem; **Őszi csoport, tuskógomba**. Levesnek, sütni.–TR-Kem; A csoportgomba jelölheti a csoportos tuskógombát is, s ez még egyértelműbb ha **nyári csoportgombát** mondanak. Az ízletes tőkegomba megnevezése is lehet.

Őszi gomba

Őszi gomba. Csértuskón, bükkfatuskón. Tarvágásokon. Berneceken nem mondják hogy mihályka.–GGy-Bern; **Őszi gomba**, ritkán tőkegomba.–KE-Per; **Őszi gomba**, tőkegomba. Ősszel terem, októberben, még novemberben is, dión, nyárfán, fűzfákon is, erdőben.–BE-Per; Perőcsényben csak **őszi gomba**. Nagybörzsönyben **mihálykagomba**. Barnás az egyik, szürkés a másik (?). Két külön faj.–FidS-Per; **Őszi gomba**, tuskógomba, tőkegomba, csoportgomba. Mihálykát nem mondanak.–GJ-Per; **Őszi gomba**, csoportgomba, mihálygomba. Pörköltnek.–NA-Nbör;

harmatgomba

Tuskógomba, mihálynapi gomba. Több válfaja van. Van pikkelyes és van pikkely nélküli. Mindkettőt **harmatgombának** is nevezik, mert ősszel nagy a hőmérséklet-különbség a völgyekben, ami nagy párákban mutatkozik meg. Kicsapódik a pára, vizes az aljzat, az avar harmatos. Ettől fejlődik a gomba, akkor is ha nem volt eső.–SS-Mkút.

Ízletes tőkegomba (Kuehneromyces mutabilis): tőkegomba, jó tőke, aratógomba

Van a **tőkegomba**, ez más mint a mihálykagomba, csoportgomba.–EI-Mnosz; **Tőkegomba**. Az ízletes tőkegombát is így nevezik.–DJ-Tol; **Tőkegomba**, augusztusban is van.–HM-Ver; **Tőkegomba**. Van **jó tőke**, ez a gyűrűs tuskógomba és az ízletes tőkegomba.–SzB-Ver; Gyűrűs tuskógomba, ízletes tőkegomba, **tőkegombának** is nevezik.–KJ-Szob; **Tőkegomba**, ízletes tőkegomba. Van a csoportos tőkegomba és az egyes tőkegomba, ez utóbbinak vastagabb a szára.–CsL-Ver; **Aratógomba**. Ízletes tőkegomba, az aratás ideje alatt már terem. A jobb gombaismerők elkülönítik, s így nevezik. Mások **tőkegombának** mondják. A tőkegomba elnevezést használják a mihálygombára is.–KJ-Kós.

Sárga kénvirággomba (Hypholoma fasciculare): rossz tőke, tőkegomba, kéngomba

...**rossz tőke**. A téli fülőke -nem szedik- és a kénvirággomba.–SzB-Ver; A **tőkegomba** nevet a kénvirággombára mondják...–GyL-Vmik; **Kéngomba**. Nincs gallérja, mérgező.–CsJ-Kmar;

TÖVISALJAGOMBA (Entoloma clypeatum): **szilvamájusi, szilvafamájusi, szilvafaalja, szilvafagomba, szilvagomba, szilvaalja, szilfagomba, tövisalja, tövisaljagomba, tövisgomba,**

tüskegomba, kökénygomba, kökinygomba, kökénymájus, kökénymájusi, kökényalja, kökényaljagomba, májusi gomba, májuszgomba, szentgyörgygomba.

Szilvamájusi. Terem elhagyott körtésekben, kökényszilvák alatt az erdőszegélyeken, de főleg szilvafák alatt. Ugyanolyan finom, mint a másjusigomba (májusi pereszke), de nem olyan illatos. Kicsit barnább a teteje.–BE-Per; **Szilvamájusi.** Szürkés a kalapja, besűrűl, vöröses a lemeze. Ahova mentem menyecskenek, ott sok volt a szilvamájusi. A sóskafezelék tetejére tettem a szilvamájusi pörköltet. Nagyon finom volt, vetekszik a húsval.–KE-Per; **Szilvamájusi,** bokoralja.–CsL-Pat; **Szilvamájusi.** Szilvásokban, kökényesekben.–VA-Hont; **Szilvamájusi.** A körtésben rengeteg van.–GJ-Per; **Szilvafamájusi.** Gyümölcsösben, szilvafák alatt, kökénybokrok alatt. Szürkésebb mint a májusi pereszke, nem olyan tömzsi, nem olyan szagos.–FS, FK-Per; **Szilvafamájusi,** kökényalja. Szilvafák alatt. A körtésekben is sok van.–FidS-Per; **Tövisaljagomba, szilvagomba.**–GS-Diós; **Szilvagomba.** Kökénybokrok alatt rengeteget szedünk.–VL-Kem; **Szilvagomba.**–BB-Hont; **Szilvagomba,** kökénygomba, tüskegomba.–HL-Let; **Májusi szilva.** Május vége felé sok szok lenni.–GzM-Kem; **Kökénygomba, szilvafagomba.** Szilvaaljt nem mondanak.–SZL-Nóg; **Szilvagomba, szilgomba,** kökénygomba. Szilvafák alatt, kökényesben.–NI-Hont; **Szilfagomba, szilvás májusi.** Szilvafák, kökénybokrok, tövises bokrok alatt.–GGy-Bern; Kemencén régebben a tövisaljagombának mondták hogy **szilvaaljgomba.**–CsJ-Kem; **Májuszgomba, szilvaaljgomba,** kökénygomba.–VJ-Diós; **Szilvafaalja, szilvaalja.**–PF-Tol; **Kökénygomba,** a tövisalja mondják Nagyorosiban.–DJ-Nor; **Kökénygomba,** nem olyan illatos mint a májusigomba.–MJ-Let; **Kökénygomba.**–PE-Hor, KJ-Szob, GGY-Bern; **Kökénygomba.** Diósjenőn i-vel mondják. Nevezik ugyanott még szilvafagombának és tövisgombának is.–SZL-Kmar (szül. Diósjenőn); **Kökényaljagomba.** Szedtük. Korai gomba. Közismert.–CsL-Ver; **Kökényalja,** szilvaalja, szilvamájusi.–KJ-Szen; ...**kökényalja.**–FidS-Per; **Szilvamájusi, kökénymájusi.** Édesapám így nevezte.–TR-Kem; ...**kökénymájusi.**–PF-Tol; **Kökénymájus,** tövisalja.–DJ-Tol; **Tövisaljagomba.** Nem illatos, nem olyan vastaghúsú, mint a másjusgomba.–PI-Bern; **Tövisaljagomba.** Ugyanott terem, mint a másjusgomba, csak nem illatos, nincs az a kellemes illata.–GGy-Bern; **Tövisalja.**–VA-Kir; **Tövisaljagomba,** kökény, almafa, szilvafa alatt.–GF, JD-Szok; **Tövisaljagomba,** később jön ki mint a pereszke.–MK-Bern; **Tövisgomba,** május-júniusban.–RJ-Nmar; **Tövisgomba.** Van de nem gyűjtöm.–SZL-Szok; **Szilvamájusi, tövisaljgomba.** Szilvafák, kökény- és galagonyabokrok alatt, elvadult helyeken.–TJ-Nmar; **Tövisaljagomba,** csigagomba, kökénygomba, trnka.–KJ-Kós; **Tövisaljgomba.** Kökényesekben, rózsaszínes az alja.–PJ-Tol; **Tövisaljagomba,** kökénybokrok alatt.–BT-Berk; **Tüskegomba.**–FJ-Nbör, NM-Nbör, NA-Nbör, TF-Tésa, OP-Nmar, RR-Nmar, FJ-Nor; **Májusi gomba,** kökénygomba.–HI-Kmar; **Tövisaljagomba** Kismaroson, **májuszgomba** Borsosberényben.–SL-Kmar (sz. Borsosberényben); **Májuszgomba.** A tövisaljagomba neve. Közismert faj, kökénybokrok, galagonya körül, elvadult szilvásokban, körtefa alatt is terem.–GYL-Vmik; **Szentgyörgygomba,** kökényaljagomba. A tövisaljagomba neve.–VL-Rét; **Tövisaljagomba,** szilvagomba. Ritkán az idősek **szentgyörgygombának** nevezik.–GS-Diós; **Szentgyörgygomba.** Szent György táján terem, füves helyeken, kökénybokrok alatt, enyhén barnás, hasonló a májuszgombaéhoz.–GGy-Dré.

NÉMET GOMBANEVEK

Gombanevek svábul, börtönyiesen (Nagybörtöny): **Foruktiswamme** (bolondgomba), **Pamschwamme** (fagomba, taplók), **Meueschwamme** (májusi gomba), **Gélischwamme** (sárga rókagomba), **Ploznschwamme** (pöfetegek), **Pilcc** (vargánya), **Piternschwamme** (keserűgomba), **Stumpschwamme** (gyűrűs tuskógomba és laskagomba).–AA-Nbör; Gyerekkoromban inkább svábul mondtuk a gombaneveket. Otthon a családban, csak svábul beszélünk. Laskagomba, tőkegomba, erre is mondták börtönyiesen hogy **Stumpschwamme,** magyarul is hogy tőkegomba. Májuszgomba. Magyarul először kb. 50 éve hallottam, addig csak svábul mondták, hogy **Meueschwamme.** Pörköltnek jó. Azért volt jó, mert korán volt. Tapló, fagomba, **Pamschwamme.** Lefejtették a fáról, virágtartót csináltak, ráállították a cserépmuskátlit. Taplónak nem mondták, svábul tudtuk: **Pamschwamme.** Tőkegomba. Így mondtuk, mert a gyerekek így értették. A szülők, nagyszülők **Stumpschwammenek** mondták. Nem mondják hogy mihályka. Ez a gomba szerette a vizet, a patakpártok tőkeit. Sárga gomba. Svábul **Gélischwamme,** a mi házunkban így mondták. Legjobb, legfinomabb.–AA-Nbör; **Gélismájmal** (sárga rókagomba), **Pilz** (vargánya). Körülbelül 50 éve használták a német neveket, németül is beszéltek.–SZJ-Nbör; **Holzsvoma** (tapló): A taplót a magyarok mondták. A német rész fagombát mondott, németül: **Holzsvoma.**–GM-Kpusz; **Bleukagomba** (galambgomba), **Réili** (rókagomba), **Saischwamme** (disznógomba, változékon- és céklatinóru), **Fruktischwamme** (bolondgomba), **Stokschwamme** (tőkegombák, tuskógomák), **Preclischwamme** (szarvasgomba, korallgombák), kis újjai vannak („Precli újjat jelent”).–KM-Kpusz; **Cergasvamme** (laskagomba).–VJ-Kpusz; **Kaiserschwamme** (császárgalóca), **Sofraunschwamme** (sáfrány tinóra, molyhos- és arany tinóru), **Milchschwamme** (keserűgomba), **Regenhúd** (özlábogomba), **Steinpilze** (vargányák, tinóruk), **Bláuuka** (galambgomba), **Stokschwamme** (gyűrűs tuskógomba).–SchM-Szen; **Steinpilz** (vargányák), **Weise Steinpilz, Gelbe Steinpilz.** Negelein (szegfűgomba), **Solwaida**

(érdesnyelű tinóru), **Gelbe Solwaida** (?molyhos tinóru), **Graue solwaida**(?), **Schweineschwamerl** (disznógomba, kékülő tinóruk), **Pitteré** (keserűgomba), **Perapracl** (szarvasgomba, korallgombák), **Rehleln**, **Rehli** (özlábgomba). **Königschwamerl** (királygomba), **Fichtenschwamerl** (fenyőgomba), **Staubschwamerl** (a kis pöfetegek neve), **Blauka** (galambgombák), **Schtokschwamerl** (gyűrűs tuskógomba).–GM-Szen; **Nagelizvoma** (szegfűgomba, nageliz=szög), **Réeli** (rókagomba), **Stépilca** (vargánya), **Sajstépilza** (disznógomba, saj=disznó), **Fruktisvoma** (bolondgomba, légyölő galóca, s amit nem ismertek), **blauka** (galambgomba), **Mihélisvoma** (mihálygomba: gyűrűs tuskógomba és rokon fajok), **Peraproca** (korallgomba), **Khohapóla** (pöfeteg, „khoha=főzni, póla=labda”), **Holzsvoma** (taplók).–GA-Berk; **Paleöplí** (piruló galóca).–Him I-Zeb; **Palöpli** (özlábgomba).–MM-Zeb; **Hirschwamme** (szarvasgomba, korallgomba), **Maerschwamme** (májusi pereszke), **Supperschwamme** (szegfűgomba), **Königschwamme** (királytinóru), **Réfuschwamme** (özlábgomba), **Kiftigschwamme** (gyilkos galóca), **Stumpschwamme** (gyűrűs tuskógomba), **Tauberschwamme** (galambgomba).–GN-Nmar; **Stumpeswamm**. Az idős svábok most is így mondják. Tőkegomba, tuskógomba. Őszkor van.–RR-Nmar; **Téli Schwamm** (téli fülőke). Hagyomány van, savanyítjuk. Nagypám is, apám is szedte, pörköltnek, levesnek, savanyú gombának. Főkaja, egymagában kenyérrel ettük.–HI-Kmar; **Regenhut** (özlábgomba), **Steinpilcn** (tinóra, vargánya), **Stokswamme** (tőkegomba), **Saisvamme** (disznógomba), **Perapracli** (szarvasgomba, korallgombák; „medvetalpat jelent svábul”), **Staubsvamme** (porgomba, pöfeteg), **Blauka** (galambgomba), **Milchswamme** (keserűgomba), **Königsvamme** (királytinóru), **Rejli** (rókagomba).–VJ-Kpusz; **Blauka**, galambgomba.–SzE-Berk; **Blaukagomba**, galambgomba. Ritkábban mondják hogy galambgomba.–BT-Berk; **Bláuika**. Magyarul nem mondták.–SchM-Szen; **Bláuika**, galambgomba. Le kell hámozni. Mindeniket szedik, csak a pirosat nem. Nagyon finom, ropogós. Levesbe, gombalevesnek.–BM-Szen; A németek a **blaukát** szedték, a keserűgombát nem szedték. A **piros blaukát** nemigen, az mérgező.–GM-Kpusz; **Bleukagomba**, így mondták.–KM-Kpusz; Galambgomba. Csak svábul mondták, **blaukának**.–VJ-Kpusz; **Bláuika**, galambgomba.–BM-Szen; Galambgomba, galambbegy, **plaukagomba**. Plauka kéket jelent svábul...–PT-Ver (szül. Berkenyén); **Plauka**. Csak plauka. Közismert.–KJ-Szen;

SZLOVÁK GOMBANEVEK

Májóka (májusi pereszke), **spicke** (szegfűgomba), **pecsiarka** (csiperke), **kozáke** (vargánya), **svinskatínóra** (disznógomba, változékony- és céklatinóru), **hrabóka** (arany tinóru), **pohaba** (bolondgomba). **Pohaba** tótul bolondot jelent. A mérgező gomba is pohaba, szemben a szelíd gombával.–DréA-Nóg; A gyilkos galócára, légyölőre is mondták hogy bolondgomba, **pohabihribi** (pohabi=bolond).–SchA-Kós; **Hribi**. Általában a gomba neve, aki szlovákul beszél mondja ma is.–DZs és BM-Nóg; **Mlécsok** (keserűgomba).–FM-Mnosz; **Keserűgomba**. Szlovákul **mliécsa**.–SE, SM-Kós; **Tejgomba**, **mlécsa**, **keserűgomba** („mlécsa, mlieko=tej”).–SchA-Kós; **Keserűgomba**, **mliécsa**, **tejgomba**.–NV-Kós; **Keserűgomba**, **tejgomba**, **mliécsa**. Megzsírozzuk, platinin megsütjük. A szüleim tótul mondták.–DE-Kós; **Keserűgomba**, **mlécsok**.–BGy-Mnosz; **Mliecsa**, **sütőgomba**.–CzE-Kós; **Keserűgomba**. **Mliecsa**, ezt inkább az öregek mondják.–NM-Mnosz; **Mliecsa** (keserűgomba).–SzA-Kmar (szül. Kóspallagon); **Mliecsa** (keserűgomba).–SE és SM-Kós; **Kuriécska** (rókagomba). Édesapám kuriécskának, nevezte a rókagombát. Csirkét jelent.–SE-Kós; Tövisal Jagomba, csigagomba, kökénygomba. **Trnka**. Tótul kökényt jelent. **Pecsiérka**, régen is ezt mondták, csiperkét nem mondtak.–KJ-Kós; **Pecsiarka** (csiperke).–CzM-Nóg; **Pecserke**. Tótul **pecsiárka**.–KM-Nóg; **Pecserka**, tótul.–DE-Kós; **Pecserka** („pecierka=megsütni, szlovákul”).–SchA-Kós; **Plávka**. Petényben a szlovákok **plávkának** hívják a galambgombát.–FA-Rét; **Grajcérika**, **grajcerka**, fillérgomba, szegfűgomba. A pénzzel függ össze a formája.–DE-Kós; **Grajciérika**.–SchA-Kós; **Fillérgomba** és **grajcérika** (szegfűgomba, „pénzgomba”).–SzA-Kmar (szül. Kóspallagon); **Grajcérika** (szegfűgomba). Magyarul fillért jelent.–SE-Kós; **Fillér**. **Krajciérika**, tót név, krajcárkát jelent. Újabban szegfűgomba.–KJ-Kós;

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm minden Személynek az ismereteik átadását, Szabó Lászlónak (Kismaros) a kéziratot tett észrevételeit. A gyűjtés során segítségemre voltak még Gabula Mária (Zebegény), Kocsy Anikó (Budapest), Kocsy Márton (Verőce), Végh József (Diósjenő) és a Szüleim (Gelence). Köszönet jár ugyanakkor Mindazoknak, akik stoppolásaim során továbbvittek egyik falutól a másikig.

AZ ISMERETEKET KÖZLŐ SZEMÉLYEK (2007 – 2012)

- Berk** – **Berkenye/Berkina**: **AA**-Alföldi Attila, szül. 1961; **BT**-Bagi Tibor, 1940, **BR**-Bagi Rozália, szül. Pfaff, 1940; **GA**-Gill Anna, sz. Genzelman, 1944, **GJ**-Gill József, 1941; **SchJ**-Schmidt József, 1947; **SzE**-Széplaki Erzsébet, sz. Pálmai, 1944;
- Bern** – **Bernecebaráti**: **GGy**-Gábor Gyula, 1960; **GyZ**-Gyenes Zoltán, 1960, Hont; **MK**-Máté Károly, 1940; **PI**-Praszná Imre, 1928;
- Diós** – **Diósjenő**: **GS**-Germány Sándor, 1942; **LI**-Lázok Ilona, sz. Farkas, 1954; **MJ**-Marton József, 1952; **TK**-Teszary Károly, 1938; **VJ**-Varga János, 1947;
- Dré** – **Drégelypalánk**: **CsJ**-Csósza Mária, sz. Majer, 1935, Hont; **GGy**-Gréczy György, 1930; **PI**- Pálmai István, 1952; **PJ**-Pásztor József, 1913, Drégelypalánk, **PJ**-né -Pásztor Józsefné, 1921, szül. Drégelypalánkon.
- Hont**: **BB**: Bada Bertalan, 1954, Rimóc, **BB**-né, Bada Bertalanné, 1959; **NI**-Németh István, 1958, Galgagyörk; **TI**-Tamás Ilona, sz. Pál, 1927; **VA**-Varga András, 1944, Ipolyság; **ZV**-Zábrády Vilmos, 1932;
- Hor** – **Horpács**: **PE**-Pusztai Erzsébet, sz. Danyi, 1943, Bér; **ML**-Mike Lídia, sz. Magyar, 1942;
- Idam** – **Ipolydamásd**: **NF**-Nothnágel Ferenc; **PJ**-Pásztor József, 1951; **HM**-Heffentréger Marianna, sz. Porció, 1967, Zebegény; **ZGy**-Ziman György, **ZGy**-né - Ziman Györgyné;
- Itöl** – **Ipolytölgyes**: **HJ**-Hegedűs János, 1937; **OJ**-Ormándi József, 1946;
- Kpusz** – **Katalinpuszta**: **GM**-German Mihály, 1938; **KM**-Kollár Mária, sz. Sumandám, Katalinpuszta, **VJ**-Vizer Julianna, sz. Hanzlik, 1933.
- Kem** – **Kemence**: **CsJ**-ifj. Csetneki János, 1974; id. **CsJ**-id. Csetneki János; **CzE**-Czerovszki Endre, 1949. szül. Kóspallagon; **GyM**-György Margit, sz. Molnár, 1934; **KL**-Kalácska László, 1929; **VGy**-Vicencz Gyula, 1954, Perőcsény; **MK**-Molnár Károly, 1950, **TR**-Takács Regina, sz. Molnár, 1948, Kemence, 1965-től Nógrádsápon él; **VL**-Varga Lajos, 1928;
- Kmar** – **Kismaros**: **CsJ**-Csadó János, 1948; **HI**-Hoffman Imre, 1931; **RK**-Ritzl Henrikné Rudolf Karolina, szül. 1940, Dunabogdány; **SI**-Stedra István, 1959, Kóspallag; **SL**-Stób László, 1958, Borsosberény; **SzL**-Szabó László, 1949, Diósjenő, **SzÁ**-Szabó Ágnes, sz. Niedermüller, 1951, Kóspallag.
- Kir** – **Királyrét**: **MM**-Mekli Mihály, 1944, Kecskemét, **MA**-Mekli Anita, sz. Franyó, 1966, Vác; **VA**-Varró Attila, 1970, Kóspallag;
- Kós** – **Kóspallag/Košpalag**: **CzE**-Czerovszki Endre, szül. 1949; **DE**-Draxler Erzsébet, sz. Krébesz, 1932; **DJ**-Draxler József, 1949; **KE**-Koltai Erzsébet, sz. Jakus, 1945; **KJ**-Kramár József, 1950; **NV**-Niedermüller Valentina, sz. Truszka, 1928; **SchA**-Schottner Antal, 1926, **SchE**-Schottner Erzsébet, szül. Bíró, 1937; **SE**-Stedra Erzsébet, 1922, **SM**-Stedra Mária, sz. Stefkó, 1935; **SzJ**-Szépvölgyi János, 1923, ifj. Szépvölgyi János, 1954;
- Let** – **Letkés**: **CsA**-Csernyánszki András, 1932; **HL**-Horváth László, 1947; **JN**- Jakab Nándor, 1935; **LJ**-Ládi Julianna, sz. Ormándi, 1935; **MJ**-Mészáros János, 1936, Márianosztra; **OA**-Ormándi Anna, sz. 1923;
- Magy** – **Magyarkút**: **RI**-Rész István, 1950, Salgótarján; **SS**-Simák Sándor, 1938, Vác;
- Mnosz** – **Márianosztra**: **BGy**-Bezeczki György, 1944; **BM**-Bezeczki Márton, 1944; **BE**-Borda Erzsébet, sz. Bakos, 1935, Orosháza; **EI**-Erdősi Irén, sz. Schrantz, 1938; **FM**-Fekete Mária, sz. Stefanovics, 1933; **NM**-Niedermüller Margit, sz. Bezeczki, 1926; **TGy**-Tasnádi György, 1950;

Nbör – **Nagybörzsöny/Deutschpilsen**: **AA**-Antal Ágnes, szül. Hirth, 1924; **GE**-Glázer Erzsébet, sz. Freml, 1935; **FJ**-id. Farkas József, **FM**-Farkas Melinda, sz.1961; **GJ**-Grósz János; **HE**-Halász Edina, Salgótarján, 1961; **HJ**-Horváth Jenő, 1936; **NA**-Németh András, 1953; **NM**-Németh Mária, sz. Horváth, 1936; **PM**-Pálincás Melinda, 1982; **PI**-Pupova István, 1959; **SzJ**-Szloboda József, 1933, **SzG**-Szloboda Gizella, sz. Glázer, 1935.

Nmar – **Nagymaros**: **BV**-Bossányi Vilmos, 1930; **BE**-Bossányi Erzsébet, sz. Takács, 1931; **GN**-Gratzál Nándor, 1929; **KGy**-Kellner Györgyi, sz. Mészáros, 1946; **KJ**-Krakkó János, sz. Ebeden (Felvidék), 1946; **OP**-Oláh Piroška, sz. Radics, 1930; **RR**-Róna Rudolf, 1936; **RJ**-Rudolf József, 1933; **SzKA**-Szepesiné Kreisz Andrea, 1954; **SzÁ**-Szepesi Ádám, 1945; **TJ**-Trampó József, 1950;

Nor – **Nagyoroszi**: **DJ**-Dávid János, 1959, Vác (Tolmácson nőtt fel); **FJ**-Farkas József, 1949, Budapest; **FS**-Farkas Sándor, 1935, Nagybörzsöny;

Nóg – **Nógrád/Novohrad**: **BM**-Burik Mária, sz. Hálmosi, 1931; **BE**-Borbíró Erzsébet, sz. Berinkei, 1936, Nógrád; **CzM**-Czerman Mihály, 1957; **DZs**-Dobis Zsuzsanna, sz. Dobos, 1937; **DA**-Dobos András, 1947; **DréA**-Drjetyovszky András, 1931; **KM**-Koreny Mária, sz. Kriskó, 1939; **SI**-Sleng Ilona, sz. Molnár, 1931; **SM**-Sram Mária, sz. Zima, 1947; **SA**-Sram András, 1920, Sram Andrásné, 1929; **SzM**-Szabó Mária, sz. Klucsik, 1954; **SzI**-Szarvas István, 1962; **VJ**-Varga János, 1914;

Pat – **Patak**: **CsL**-Családi László, 1951.

Per – **Perőcsény**: **BE**-Bukli Eszter, sz. Borsos, 1934; **DL**-Darányi László; **FS**-Fidel Sándor, sz. 1930, **FK**-Fidel Katalin; **FidS**-ifj. Fidel Sándor, 1966; **GJ**-Gembolya János, 1934, **GI**-Gembolya Irma, sz. Pócs, 1934; **KE**-Koczó Eszter, sz. Veres, 1932;

Rét – **Rétság**: **FÁ**-Furák Árpád, 1969; **VL**-Vígh Lenke, sz. Bor, 1936;

Szen – **Szendehely/Sende**: **BM**-Benkó Mária, szül. Vanicsek, 1944; **GM**-German Magdolna, sz. Ogl, 1933; **HE**-Haffner Erzsébet, sz. Ogl, 1936; **KJ**-Kósa József, 1946; **SchM**-Schlenk Mátyás, 1933.

Szob: **KJ**-Koczuba József, 1944; **LZ**-Lukács Zoltán, 1938; **ME**-Marosi Erzsébet, sz. Kemp, 1920; **ML**-Micsei László, 1938;

Szok – **Szokolya**: **GF**-Grauszmann Ferenc, 1938; **HNI**-Homoki Nagy István, 1946, Monor; **HE**-Horváth Erzsébet, sz. Gyetván, 1950; **JD**-Janicsek Dezső, 1937; **SzGy**-Szórágy György, 1962; **SzI**-Szórágy István, 1949;

Szód – **Szódliget**: **KJ**-Kalmár János, 1936, Bernecebaráti, **KÁ**-Kalmár Ágnes, sz. Pásztor, 1943, Drégelypalánk.

Tésa: **NE**-Nacsa Ernő, 1950, Beremend; **TF**-Tóth Ferenc, 1938.

Tol – **Tolmács**: **DJ**-Dinkó János, 1950; **DinJ**-ifj. Dinkó János; **PJ**-Paulinyi János, 1931, Budapest; **PA**-Paulinyi Anna, sz. Hód, 1935, Cák; **PF**-Paulinyi Ferenc, 1951;

Vác: **SI**-Saskó István, 1925, Penc;

Vmik – **Vámosmikola**: **GyL**-Gyenes László, 1949; **MF**-Megyes Ferenc, 1939;

Ver – **Verőce**: **BK**-Bélteki Károly; **BA**-Berger Anna, sz. Matus, 1916; **CsL**-Csillag László, 1961; **HM**-Hirling Márta, sz. Kettler, 1944; **KE**-Kállai Emma, sz. Matus, 1932; **KM**-Kocsy Márton, 1975, Budapest; **LE**-Lovász Eszter, sz. Kata, 1937, Szokolya; **MI**-Marx István, 1942; **PT**-Pető Teréz, sz. Börzsey 1931, Berkenye; **PE**-Pető Endre, 1927, Debrecen; **SzL**-Szabó László, 1926; **SzB**-Szabó Béla, 1950; **TI**-Takács Imre, 1934;

Zeb – **Zebegény**: **HI**-Himmer Imre, 1948 (Deák Ferenc utca); **HimI**-Himmer Imre, 1960 (Szőnyi István utca); **MM**-Mundi Mária, sz. Fiesztl, 1927; **SzA**-Szikriszt Anna, sz. Bezeczky, 1929, Márianosztra; **VÁ**-né-Várnagy Ádámné, sz. 1948; **ZF**-Zoller Ferenc, 1951, Nagymaros.